Բ. ՏԱՐԻ Թիւ 375 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 4 ԱՊՐԻԼ, 1885 — (Ն. Տ.) 16 ԱՊՐԻԼ, 1885 — 1 ՌԵՃԷՊ 1302

40 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

[illegible]

غزته‌سی اداره‌سنه

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY, Karakeuy, Déirmén han

Ծանուցմունք կընդունուին ԻՍԴԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Արեւելքի Ընկերութեան Բաժնետեարք կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ Ընկերութեան տարեկան սովորական ժողովոյն որ տեղի պիտի ունենայ առաջիկայ կիւրակի, ապրիլ 7ին, ժամը 3ին, Արեւելքի գրասենեակը ։

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Վաւերացումն տարեկան հաշուոց ։
2. Ընտրութիւն վճակաւ դադարեալ երկուց անդամոց Վարչական Խորհրդոյ ։
3. Առաջարկութիւնք Վարչական Խորհրդոյ ։

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 3 ԱՊՐԻԼ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՆ ԻԲՐԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹԻՉ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ

Թայմզ լրագրոյ Վիէննայի Թղթակիցը կը հեռագրէ ապրիլ 7 թուով ։

«Անգլօ-ռուս վէճը միշտ մեծ ուշադրութեամբ կը դիտուի Վիէննայի մէջ ։ և ընդհանրապէս կը տեսնենք թէ, այս տագնապալից ժամանակիս մէջ, Ռուսիա Անգլիայէն զատ ուրիշ տեղ չէ գտած ռուսասէրներ, կամ իւր աշխարհակալութեան ջատագովներ ։ (Թղթակիցը կը մոռնայ թէ Թուրքիոյ բնիկ մամլոյն մի մասն ևս յոյժ նպաստաւոր է ռուսական աշխարհակալութեան, աֆղանեան և ուրիշ առկախ խնդրոց մէջ ։) Եթէ իրաց առնունք մի քանի ֆրանսական թերթեր, որք ռուսասիրութիւն կը ցուցնեն զի թշնամի են Անգլիոյ, ի պաշտպանութիւն Ռուսիոյ լսուած միակ կարեւոր ձայներն անոնք են որք Անգլիոյ լրագրաց և ատենաբանից ոմանց կողմէ կը լսուին ։ Ասոնք, դիւրահաւանութեամբ կամ բարեմտութեամբ, նախամեծար կը համարին զգայական և հակասական տեսութեամբք տարուբերիլ, քան աչօք բացօք դիտել ինչ ինչ անհաճոյ իրողութիւններ ։

«Անգլիացի նախարար մը վերջին օրերս բանախօսութեան մը մէջ՝ Ռուսիոյ և Անգլիոյ յարաբերութեանց վրայ խօսելով «[illegible]» անուանած էր զայնս ։ Աստ ի Վիէննա դիտել կը տրուի ընդհանրապէս թէ պաշտօնի վրայ գտնուող անձ մը առ ի քաղաքավարութեան կրնայ արտասանել այս տեսակ խօսքեր ։ բայց ո՛չ մէկ անձ, որ ճիշդ ծանօթութիւն ունի՝ հպատակ գաւառներու վրայ իշխելու մասին Ռուսիոյ մէթոտներուն նկատմամբ, ո՛չ մէկ անձ որ այսպէս լաւ կը ճանչէ զՌուսիան՝ կարող է «քաղաքակրթիչ» անուանել անոր ի գործ դրած ազդեցութիւնն ։ Այդ ռուսական ազդեցութիւն երբեք ի գործ չէ՛ դրուած ժողովուրդներ քրիստոնէացնելու, կրթելու, ազնուացնելու և բարձրացնելու ։ այլ միա՛յն ժողովուրդներ հպատակեցնելու և բռնութեան ցուցնելու գործածուած է հիւսիսային կայսրութեան ազդեցութիւնն ։ Այնպիսի ազդեցութիւն մ'է այդ, որ արմատախիլ չըներ ո՛չ մէկ չեղծումն ։ այլ կեցող չեղծումներուն վրայ կը պատուաստէ նոր տեսակ չեղծումներ, և գլխաւորապէս կը ճգնի զանազան գրաւեալ երկիրներու բնիկները վերածել քաջավարժ ռուս զինուորներու ։ Աստ ի Վիէննա մեծագոյն զարմանօք կը դիտուի թէ այն անգլիացի քաղաքագէտներ որք զինուորականութիւնն ([illegible]) յոյժ կ'ատեն Եւրոպիոյ մէջ, տեսակ մը համակրութեամբ կը նային Ասիոյ մէջ Ռուսիոյ ի գործ դրած զինուորականութեան վրայ, և շողոքորթական բառեր իսկ կը հնարեն ի գովութիւն այդ բռնապետական դրութեան՝ «քաղաքակրթիչ ազդեցութիւն» յորջորջելով զայն ։»

* * *

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Թայմզին Վիէննայի Թղթակիցը կը հեռագրէ ապրիլ 8 թուով ։

«Ստէպ կը ծանուցուի թէ ռուս զինուորականք կը հաշուեն թէ ի հարկին Կովկասեան բանակէն 30,000 զօրք կրնան ղրկուիլ Հերաթ. Ասիոյ ամենէն յառաջացեալ դիրք, առ առաւելն երկու շաբթուան միջոցին ։ Նոքա սապէս կը հաշուեն ։ — Տփղիսէ Պաքու հեռաւորութիւնն է երկաթուղւով 14 ժամ, Պաքուէ ցԾերդն Միխայիլովսքի Կասպից ծովն անցնելու համար պէտք է 24 ժամ ։ և անտի յԱսգապատ 20 ժամ, երբ լրանայ մինչեւ Ասգապատ գացող երկաթուղին, որ մի քանի շաբթուան գործ է ։ Ասգապատէ ցՍարախս հեռաւորութիւնն է 250 վերստ միայն ։ Ռուս սպայք կ'ըսեն թէ ամեն պատրաստութիւն եղած է ի հարկին ձեռքի տակ ունենալու բաւական թուով շոգեկառքեր և շոգենաւեր, և թէ Ռուսիոյ քաղաքական և զինուորական կացութիւնն յոյժ պիտի զօրանայ երբ Հերաթ Ասիոյ երկաթուղին ամբողջանայ ։

Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կը խորհի թէ, աֆղանեան խնդրոյն խաղաղ կարգադրութիւն մը հաւանական է, որովհետեւ թէ՛ Ռուսիա և թէ՛ Անգլիա պէտք պիտի տեսնեն զիջումներ ընելու ։ Վիէննայի թերթը կը յարէ ։

«Ռուսիա առաւել տրամադիր պիտի լինի զիջում ընելու, քան զի ռուս «կառավարութիւնը կը մտածէ թէ Ովկիանոս հասնելու ճամբան ո՛չ թէ «Հնդկաստան է, այլ Պարսկաստան ։ «Անգլ. կառավարութիւնն աստ տեղեակ կը թուի, և կ'ուզէ խափան լինել «Ռուսիոյ գործողութեան՝ դրամական մեծ միջոցներով զինուորական պատուիրակութիւն մը ղըրկելով ի Թէհրան, որպէս զի Պարսկաստանի բարեկամութիւնը շահի «Անգլիոյ համար ։ Կը յուսացուի թէ «այս միջոցաւ ի դերեւ պիտի ելնեն «մեքենայութիւնք Թէհրանի ռուսական նախորդ դեսպանին, Պ. Զինովիէֆի, այժմ Տնօրէն Ասիական Պաշտօնատան ի Նախարարութեան Արտաքին գործոց ի Բեդրսպուրկ ։ Կը «յուսացուի նաեւ թէ անգլիական «պատուիրակութիւնն ի Պարսկաստան՝ «պիտի յաջողի Անգլիոյ կողմը շահիլ «Շահին ազդեցութիւնն, որ մեծ է «ասիական իշխանաց և մանաւանդ «Քանտահարի էմիրին վրայ ։ Ստուգիւ, «եկած է ժամանակն որ Անգլիա քիչ «մը կարեւորութիւն ընծայէ Թէհրանի «դեսպանական պաշտօնին ու դիրքին ։ «Գերմանիա ի վաղուց հասկցած է այդ «մայրաքաղաքի արժէքն ու կարեւորութիւնն, և դեսպանութիւն մը «հաստատած է անդ ։»

Թայմզի Թղթակիցը, Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէի հատուածն արտատպելէ յետոյ, կը յարէ ։

«Արեւելից կողմն ուղեւորող անձ մը, որ բազում տարիներ բնակած է ի Պարսկաստան, կ'ըսէ թէ Անգլիա շատ անտես ըրած է զՊարսկաստան ։ Ռուսիա, կ'ըսէ ուղեւորն, իրապէս չուզեր տիրել Աֆղանստանի և Հնդկաստանի, իւր բուն նպատակն է ծովեզերք ստանալ ծովու կամ ովկէանոսի մը հետ ուղղակի հաղորդակցութիւն հաստատելու և առ այս երեք կէտեր կան իւր աչքին ։ Նեղուցք. Մուհամմէրէ և Պէնտէր Ապպաս (Պարսկաստան) ։ Ռուսիոյ այժմու գործողութիւնն ուղղեալ է դէպ ի Պարսկային ծոց, ուր կը ջանայ հասնիլ երկու ճամբաներէ ։ Արեւելքէն Հերաթի վրայ յառաջանալով, և Արեւմուտքէն, գիտական քննութիւններ կատարելով ի Մեծ Հայաստան, քննութիւններ որք զինուորական գործողութեան անհրաժեշտ նախապատրաստութիւնն են միշտ ։ Արեւմտեան կողմէ ռուսական յատակագիծն է Տիգրիսի հովիտը դէպ ի Մուհամմէրէ ։ Ինկատ առնլով այս իրողութիւններ, քաղաքական երկու ընթացք բաց են Անգլիոյ առջեւ ։ մին է՝ թող տալ ռուսական յառաջխաղացութեան յիշեալ հովիտ ճամբով, յորժամ հաւանօրէն Հնդկաստան ազատ կը մնայ յարձակումէ, զի Ռուսիա հասած կը լինի իւր նպատակին ։ և միւս ընթացքն է՝ հաստատապէս դէմ դնել դէպ ի Պարսից ծոց ռուսական յառաջխաղացութեան ։ Ասոր համար է որ Անգլիա կարող լինի ցամաքի վրայ հաւասար զօրութեամբ դիմակալել Ռուսիոյ ։ Անգլիա ասոր համար պատրաստեցաւ արեւելեան կողմէն՝ ձեռնարկելով շինութեան երկաթուղւոյն որ դէպ ի Քանտահար. բայց արեւմտեան կողմէն, հակառակ ամենաջանից Չէսնի գնդապետին, որք սկսան աւելի քան 40 տարի առաջ, ոչինչ եղաւ ցարդ ։

«Իսկ Ռուսիա, առաւել հեռատես, չէ կեցած անգործ ։ այլ շինած է Կովկասու երկաթուղին, բռնած է Կարսի կարեւոր դիրքն, ամբողջացուցած է Կասպից ծովու նաւարկութիւնը, գիտական քննիչ խումբեր առաքած է առդին և անդին, և քաջալերելով վաճառականութիւնն ընդ Պարսկաստանի, գործնականապէս արտաքսած է ուրիշ ամեն ազգի վաճառականութիւնն ի Պարսկաստանէ ։ Անգլիացիք Պարսկաստանի վաճառականութիւնը կրնան համարիլ անկարեւոր. բայց վաճառականութեամբ կը ծնանին ազգային համակրութիւնք և յարաբերութիւնք ։ Բաց աստի, Պարսկաստանի հարստութեան աղբիւրք, եթէ ըստ արժանւոյն մշակուին, լիովին կը բաւեն վարձատրելու անգլիական ձեռնարկութիւններն ի Պարսկաստան ։ Չէսնի գնդապետին յատակագիծն է երկաթուղիներ շինել ի Պարսկաստան ։ Այս յատակագծի գործադրումը կրնայ բազմածախս լինել. բայց պատերազմ եւս առաւել բազմածախս է, և չիք բնաւ տարակոյս որ եթէ, վաճառականական յարաբերութեանց միջոցաւ, Պարսկաստանի շահերն ու համակրանքն Անգլիոյ կողմը գտնուին, Ռուսիա, որ իբրեւ վաճառական տէրութիւն չի կրնար մրցիլ Անգլիոյ հետ, ի Պարսկաստան պիտի գտնէ ծանր արգելք մը իւր ամեն խորհրդոց դէմ, որք կը սպառնան անգլիական ազդեցութեան ու զօրութեան յԱրեւելս ։ Իսկ առ այժմ, ռուսական ազդեցութիւնն առաւելակշիռ է ի Պարսկաստան, որ տակաւ կը ստանայ ռուսական նահանգի մը տեսք երեւոյթ ։»

* * *

ՖՐԱՆՍԱ

Ֆրանսայի Նոր Նախարարապետ Պ. Բրիսոն Պուրժ քաղաքին մէջ ծնած է 1835ին ։ Իւր հայր վարժապետ էր, և յետոյ իրաւագէտ խորհրդական եղաւ ։ Պ. Բրիսոն իրաւագիտութիւն ուսանեցաւ Բարիզի մէջ ։ Թէպէտ իբրեւ ատենաբան չստացաւ մեծ համբաւ, նկատուած է միշտ ողջամիտ օրէնսգէտ մը ։ Զիւր քաղաքական յառաջութիւն կը պարտի լրագրութեան, Սիէկլ ի խմբագիր եղած լինելով ։ Լուրջ, ծանրախոհ դէմք մ'ունի ։ կրտսեր Կրէվիի կ'անուանեն զինք ։ չի ժպտիր բնաւ ։ Կրքոտ է, բայց պաղարիւնութիւնը չի կորսնցներ երբ կիրք ելնէ ։ Պատասխանատուութենէ կ'երկնչի ։ ուստի, մինչեւ վերջին ընդդիմացաւ Նախարարապետի պաշտօն ստանձնելու, և վերջին վայրկենին, երբ ամեն խորհրդարանական կուսակցութիւնք դիմեցին իրեն, և երբ հասարակաց ձայնը կոչեց զինք, տեղի տուաւ Հանրապետութեան Նախագահին հրաւէրներուն ։ Համեստ բնաւորութիւն, համեստ ճաշակ մ'ունի ։ Ընկերութենէ չախորժիր, մեկուսացեալ կեանք կը վարէ ։ ընտանիք չունի, բայց որդեգրած է պաշտօնակցի մը երկու որբերը ։ Պ. Բրիսոն նախարարական պաշտօն չէ վարած ցարդ ։ Ազատախոհ է, բայց Արմատական մը չէ ։ Իբրեւ Նախարարապետ իւր պաշտօն պիտի լինի համաձայնութիւն պահել զանազան հանրապետական խմբակաց մէջ, որոց ներկայացուցիչներէն բաղկացեալ է Նորակազմ Նախարարութիւնք ։

Պ. Բրիսոն, իբրեւ Երեսփոխան, 1881ին հետեւեալ հիմնագիրը մատուցած էր իւր ընտրողաց ։

1. Վերաքննութիւն սահմանադրութեան ։ Ծերակոյտը պարտի լինել բարեկարգիչ, վերանորոգիչ մարմին մը, ապա թէ ոչ պէտք է ջնջուի բոլորովին ։

2. Ազատութիւն մամլոյ, հանրային վիճաբանութեան և ընկերակցութեան ։ Կրօնային միաբանութեանց խնդիրը պարտի կարգադրուիլ այն օրէնքով որ պիտի դրուի կրօնային միաբանութեանց կալուածներուն աշխարհականացուցման վրայ ։

3. Աշխարհականացում կրօնային միաբանութեանց կալուածներուն, այնպէս որ այս կալուածք նորէն շրջաբերութեան մէջ մտնեն, կամ գործածուին կրթութեան, հանրային նպաստի, և ազգային բարեկեցութեան վերաբերեալ նպատակներու.— օրինակի համար, այդ կալուածոց հասոյթներով կազմուի գումար մը՝ հանգստեան թոշակ կապելու անկար և ծեր երկրագործներու և գործաւորներու ։

4. Անջատում Եկեղեցւոյ և Պետութեան. այսինքն՝ Պետութիւնն ո՛չ եւս դրամով նպաստէ եկեղեցական հաստատութեանց և մարմնոց պահպանման ։

5. Վերանորոգում դատաւորական մարմնոյն, այնպէս որ միապետական և կղերամիտ դատաւորք դադրին պաշտօն վարելէ ։ Ընդարձակում երդուեալ դատաւորաց իրաւասութեան ։ Ընդարձակում հաշտարար դատաւորաց իշխանութեան, այնպէս որ ամեն ուրեք դատաւոր մը գտնուի, և դատ ունեցողներ կարող լինին՝ առանց մեծածախս ուղեւորութեան՝ վճիռ ձեռք բերել շուտով ։

6. Նախնական դաստիարակութիւնը լինի ձրի, աշխարհական և պարտաւորիչ ։— Աւելի մեծ թուով արժանաւոր տղայք ընդունուին ձրիապէս ստանալու միջնակարգ և բարձրագոյն կրթութիւն ։— Հաստատուի դաստիարակութեան չորրորդ կարգ մը, անուանեալ «Նախնական, բարձրագոյն և մասնագիտական (բրօֆէսիօնէլ)» ։

7. Աշակերտք դպրոցներու մէջ ըստանան զինուորական կրթութիւն ։ Զինուորական ծառայութեան պայմանաժամը ղեղչուի երեք տարւոյ ։ Կամաւոր զինուորութիւնը ջնջուի ։

8. Քաղաքային ազատութիւնք ընդարձակուին այնչափ որչափ հնար է առանց վնասելու ազգային կամ պետական միութեան ։

9. Տուրք մը դրուի հասոյթի կամ եկամուտի վրայ ։ Ջեղչուին տուրքերն առողջապահական ըմպելեաց վրայ, և ընդհանրապէս ուտեստից վրայ ։ Ջեղչուին նմանապէս փոքր ժառանգութեանց և փոքր փոխանցմանց վրայ տուրքերն, ինչպէս նաև դատարանի ծախքերը ։

10. Երկաթուղւոյ սակագինք չափաւորուին ։

11. Անկար և ծեր հողագործներուն և գործաւորներուն հանգստեան թոշակ մը յատկացնելու միջոցներուն վրայ քննութիւն մը բացուի ։

Պ. Բրիսոնի հետ ուրիշ կարգ մը Երեսփոխանաց պահանջած այս ազատական և ընկերվարական վերանորոգումներէ մի քանին 1881է ի վեր ի գործ դրուեցան ։ Բայց մեծագոյն մասը կը մնայ դեռ գաղափարային վիճակի մէջ, և չենք կրնար յուսալ թէ Պ. Բրիսոն, իբրեւ Նախարարապետ, պարտականութիւն պիտի համարի ճշդիւ գործադրել Բրիսոն Երեսփոխանին քաղաքական և ընկերվարական ամեն կարծիքները ։

ՄԱՃԱՌՔ ԵՒ ԽՐՈՒԱԴՔ

Խրուադաց երկիրը կը գտնուի աւստրօ-հունգարական տէրութեան հունգարական բաժնին մէջ ։ Խրուադիա ենթարկուած է Հունգարիոյ վերին վարչութեան ։ Ունի իրեն յատուկ նահանգային Երեսփոխանական ժողով, և կը վայելէ տեղային ինքնօրինութիւն. բայց գոհ չէ այս չափով ։ ժամանակ առ ժամանակ Խրուադք պահանջած են ինքնօրինութեան ընդարձակում ։ Բէշդայի և Ակրամի մէջ կազմուեցան պետական յանձնաժողովներ, քննելու այս պահանջումներ ։ Ակրամի յանձնաժողովը սա վեց գլխոց մէջ կը համառօտէ Խրուադաց պահանջներն ։

Ա. Խրուադք կը պահանջեն իրենց երկրի կալուածագրութիւնն իրենք կատարել ։

Բ. Կը պահանջեն ունենալ Խրուադիոյ յատուկ նամակադրոշմ և ուրիշ տեսակ դրոշմներ, զանազան տուրք հասոյթին վրայ ուղղակի հսկողութիւն ի գործ դնել կարենալու համար ։

Գ. Կը պահանջեն որ Հունգարիոյ մայրաքաղաքին մէջ կառավարական պաշտօնատան խրուադական և սլաւոնական դիւանաց բոլոր պաշտօնեայք առնուին Խրուադիոյ և Սլաւոնիոյ բընիկներէն ։

Դ. Խրուադիոյ Վարչութեան հաշուակալութեան Ատենին Հունգարիոյ մայրաքաղաքէն Խրուադիոյ մայրաքաղաքը փոխադրումը կը պահանջեն ։

Ե. Կը պահանջեն որ խրուադ լեզուն լինի միակ պաշտօնական լեզու Խրուադիոյ մէջ ։

—— 46 ——

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ԿՐԱՆԹ ՆԱՒԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔՆ

ԳԼՈՒԽ ԻԱ.

ԷՆՏԷՐԱՆՏԱՆՍ ԱՄՐՈՑԸ

—Քաղաքային պատերազմ՛, կրկնեց Բականէլ, որ առանց զգալու սեւամորթներուն պէս արտասանել կ'սկսէր ։

—Այո՛, պատերազմ ընդ մէջ Բարթոլոսացւոց և Պուէնոս-Այրէսցւոց, պատասխանեց յինապետն ։

—Հետեւաբա՞ր ։

—Հետեւաբար, Հնդիկներն հիւսիսային գաւառները քաշուեցան, Ֆլորէս զօրավարին ետեւի կողմն, աւարառութիւն ընելու համար ։

—Բայց Կասիկնե՞րն ։

—Կասիկներն ալ անոնց հետ են ։

—Ի՞նչ կ'ըսէք, Քաթրիէ՞լ ալ ։

—Քաթրիէլ չկայ ։

—Քալֆուքուրա՞ ։

—Ո՛չ, Քալֆուքուրա չկայ ։

—Եանքէթրո՞ւզ ։

—Եանքէթրուզ ալ չկայ ։

Այս պատասխան Թալքավի հաղորդուելով, գլուխն երերցուց հաստատողական կերպիւ ։ Արդ արդարեւ Թալքավ չէր գիտեր կամ մոռցեր էր քաղաքային պատերազմն, որ յետոյ Պրէզիլիոյ միջամտութիւնը պիտի հրաւիրէր, եւ որ մեծ կոտորած կուտար այդ երկու հանրապետական կուսակցութեանց ։ Հնդիկները միայն կը շահէին այս ներքին կռիւներէն, վասն զի աւարառութեան գեղեցիկ առիթներ կ'ընծայէին անոնց ։ Ուստի Մանուէլ յինապետ չէր սխալեր՝ Բամբազիոյ պարպուելուն պատճառ համարելով քաղաքային պատերազմն, որ կը շարունակէր Արժանթինի հիւսիսային գաւառաց մէջ ։

Բայց այս դէպք վեր ի վայր կը շրջէր Կլէնարվանի խորհուրդներն, և հետեւաբար կ'աւրէր ու կը ցրէր անոր ծրագիրն ։ Եթէ արդ արդարեւ Կրանթ նաւապետ Կասիկներուն ձեռքն ընկած էր, տարակոյս չէր մնար որ հիւսիսային սահմանագլուխները տարուած էր ։ Ցայնժամ ո՞ւր և ի՞նչպէս գտնելու էր զայն ։ Պէտք էր վտանգաւոր և գրեթէ անպարդիւն հետախուզութեան մը ձեռնարկել մինչեւ Բամբազիոյ հիւսիսային սահմանները ։ Ծանր խնդիր մ'էր այս, որ լուրջ վիճաբանութեան կը կարօտէր ։

Սակայն կարեւոր խնդիր մ'ալ կրնար առաջարկուիլ յինապետին, և զայն ալ հազարապետը մտաբերեց ընել իւր բարեկամներն իրարու երեսը կը նայէին անշշունջ ։

—Յինապետը լսա՞ծ է արդեօք թէ Եւրոպացիներ գերի ընկած են Բամբազիոյ Կասիկներուն ձեռք ։

Մանուէլ խորհիլ սկսաւ իբրեւ մարդ մը որ իւր յիշողութիւնը կը բրբրէ ։

—Այո՛, ըսաւ վերջապէս ։

—Ա՛, ըսաւ Կլէնարվան նոր յոյս մը ծագելով մտքին մէջ ։ Բականէլ, Մաք Նապս, Ռոպէրթ և ինք շրջապատեցին յինապետը ։

—Խօսեցէ՛ք, խօսեցէ՛ք, կ'ըսէին անյագ աչօք երեսը նայելով ։

—Ասկէ քանի մը տարի առաջ, պատասխանեց Մանուէլ, այո՛... կը յիշեմ... գերի բռնուած Եւրոպացիներ... բայց չեմ տեսած...։

—Քանի մը տարի առա՞ջ, ըսաւ Կլէնարվան, կը սխալիք... Նաւաբեկութեան թուականը ճիշդ է... Պրիթանիա 1862ին կորաւ ։ Ըսել է թէ տակաւին երկու տարի չկայ ։

—Օ՛, աւելի կայ, Միլորտ ։

—Անհնարին է, գոչեց Բականէլ ։

—Այո՛, աւելի է, Բէբէի ծնած տարին է...։ Երկու մարդ էին ։

—Ո՛չ, երեք, ըսաւ Կլէնարվան ։

—Երկու, կրկնեց յինապետն հաստատողական ձայնիւ ։

—Երկո՞ւ, ըսաւ Կլէնարվան զարմանօք ։ Երկու Անգլիացի՞ք ։

—Ո՛չ, պատասխանեց յինապետն, ո՞վ ըսաւ անգլիացի ։ Ո՛չ... Ֆրանսացի մ'և Իտալացի մը ։

—Իտալացի մը, զոր Բոյուշներն սպաննեցի՞ն, գոչեց Բականէլ ։

—Այո՛, և իմացայ յետոյ... Ֆրանսացին ազատած էր ։

—Ազատա՛ծ, գոչեց Ռոպէրթ, որոյ կեանքն յինապետին շրթունքէն կախուած էր ։

—Այո՛, ազատած էր Հնդկաց ձեռքէն, պատասխանեց Մանուէլ ։

Ամենքն ալ Բականէլի կը նայէին, որ ճակատին կը զարնէր յուսահատ դէմքով ։

—Ա՛, կը հասկնամ, ըսաւ ի վերջոյ, յոյժ պարզ է, կը հասկցուի ։

—Բայց ի՞նչ կայ, հարցուց Կլէնարվան սրտատանջ անհամբերութեամբ ։

—Բարեկա՛մք, պատասխանեց Բականէլ Ռոպէրթի ձեռները բռնելով, պէտք է համբերութեամբ ընդունինք թէ ծանր անյաջողութեան մը հանդիպած ենք ։ Սխալ շաւղի հետեւած ենք ։ Խնդիրը նաւապետին վրայ չէ աստ, այլ իմ հայրենակիցներէս միոյն վրայ, որոյ ընկերը՝ Մարքօ Վաղէլլօ՝ ըստուգիւ սպաննուեցաւ Բոյուշներէն, Ֆրանսացւոյ մը վրայ, զոր քանի մ'անգամ այս անապատին Հնդիկները մինչեւ Քոլորատոյի եզերքը տարին, և որ բարեբաղդաբար պրծելով անոնց ձեռքէն Ֆրանսա վերադարձաւ ։ Հարրի Կրանթի հետքը գտնել կարծելով, Կինարի (*) հետոյ վրայ ընկանք ։

Խոր լռութեամբ ընդունուեցաւ այս յայտարարութիւն ։ Յինապետին տուած մանրամասնութիւնները, գերի բռնուած անձին ազգայնութիւնը, ընկերին սպանումը, Հնդկաց ձեռքէն ճողոպրումը, վերջապէս ամեն բան կը հաստատէր սուգութիւնը ։

Կլէնարվան Թալքավի կը նայէր շփոթեալ դէմքով ։ Վերջապէս Հնդիկը խօսիլ սկսաւ ։

—Դուք բնաւ չլսեցի՞ք երեք Անգլիացւոց գերի ընկնիլն, հարցուց յինապետին ։

—Երբէք, պատասխանեց Մանուէլ... Թանտիլի մէջ կ'իմացուէր... ես ալ կիմանայի... ո՛չ, այդպիսի բան մը չկայ...։

Կլէնարվան, այս բացորոշ պատասխանէն յետոյ, ո՛չ եւս գործ մ'ունէր Էնտէրանտանս ամրոցին մէջ ։ Իւր բարեկամքն և ինք մեկնեցան յինապետին քովէն՝ շնորհակալութիւն յայտնելով և ձեռաց սեղմումներ փոխանակելով ։

Կլէնարվան, իւր յոյսերուն կատարելապէս ոչնչացումը տեսնելով, յուսահատած էր ։ Ռոպէրթ նորա քովէն կը քալէր անխօսուկ, աչերն արտասուօք ամփոփուած ։ Կլէնարվան խօսք մը չէր գտներ զայն մխիթարելու համար ։ Բականէլ ինքնիրեն խօսելով՝ կը շարժտէր ։ Հազարապետը բերանը չէր բանար բնաւ ։ Իսկ Թալքավի ինքնասիրութիւնը վիրաւորուած էր սխալ շաւղի մը հետեւած լինելուն պատճառաւ ։ Սակայն ոչ ոք կը մըտաբերէր այդպիսի ներելի սխալման մը համար յանդիմանել զայն ։

Պանդոկը վերադարձան ։ Իրիկուան ճաշն յոյժ տխուր եղաւ ։ Այդ քաջ և անձնուէր մարդոց ո՛չ մին կը ցաւէր այնչափ անօգուտ յոգնութիւններ կրած և այնչափ ընդունայն վտանգներու մէջ ընկած լինելուն վրայ ։ Բայց ամենն ալ վայրկենի մը մէջ ոչընչացած կը տեսնէին ամեն յաջողութեան յոյս ։ Արդարեւ կարելի՞ էր գտնել զԿրանթ նաւապետ Թանտիլի լեռնագօտիին և ծովուն միջեւ ։ Ո՛չ ։ Եթէ Ատլանտեանի ծովեզերաց վրայ գերի մ'ընկած լինէր Հնդկաց ձեռք, Մանուէլ յինապետ կ'իմանար անշուշտ ։ Այսպիսի դէպք մը չէր կրնար վրիպիլ բնիկներուն ուշադրութենէն, որք առեւտրական անդուլ հաղորդակցութիւն ունին Թանտիլէն ի Քարմէն, Րիօ-Նէկրոյ գետակին բերանը ։ Արդ, Արժանթինի դաշտին վաճառականաց միջեւ ամեն բան կ'իմացուի, ամեն բան կը խօսուի ։ Ուրեմն միակ ընելիք մը կը մնար. առանց ժամանակ կորուսանելու ձանրայ ելնել և Տօնթանի հետ որոշուած ժամադրավայրն հասնիլ, Մէտանոյի հրուանդանը ։

Սակայն Բականէլ խնդրած էր Կլէնարվանէն զայն թուղթ, որոյ տուած տեղեկութեանց նայելով իրենց հետախուզութիւնքն այսպէս ձախողարար մոլորած էին ։ Կրկին կրկին կ'ընթեռնուր զայն անհերեւ բարկութեամբ, և կը ջանար նոր մեկնութիւն մը կորզել անոր մէջէն ։

—Եւ սակայն յոյժ բացայայտ է այս գրութիւն, կ'ըսէր ու կը կրկնէր Կլէնարվան ։ Ամենայստակ կերպիւ կը հասկցնէ նաւապետին նաւաբեկութիւնն և գերի ընկած տեղը ։

—Ամենեւին ո՛չ, պատասխանեց աշխարհագիրը բռունցքը սեղանին զարնելով, հարիւր անգամ ո՛չ ։ Որովհետեւ Հարրի Կրանթ Բամբայի մէջ չէ, ուրեմն Ամերիկայի մէջ ալ չէ ։ Արդ, այս գրութիւն պարտի ըսել, և պիտի ըսէ, բարեկա՛մք. ապա թէ ոչ, ես ժագ Բականէլ չեմ այլ եւս ։

(Շարունակելի)

(*) Պ. Ա. Կինար արդարեւ գերի ընկաւ Բոյուշ Հնդկաց ձեռք, երեք տարի, 1856էն 1859, սարսափելի չարչարանք կրեց զարմանալի քաջութեամբ, և վերջապէս յաջողեցաւ փախչիլ Անտեան լեռներն անցնելով Ռէբասլլաթայի կրճէն ։ 1861ին Ֆրանսա վերադարձաւ, և այժմ Պ. Բականէլի պաշտօնակիցներէն մին է Աշխարհագրական ընկերութեան մէջ ։

2. [illegible]

ԻՒԼԱՆՏԱ

[illegible]

ԿԱՒԿԱՍԻԱ

[illegible] հաւանական է որ ի մօտոյ փոխուի Կաւկասիոյ Կուսակալ Իշխան Տօնտուքոֆ-Քորսաքոֆ ։ Թէ ո՛վ կը լինի նորա յաջորդ, այս մասին ո՛ և է տեղեկութիւն չկայ դեռ ։

Այժ կը գտնէ նաև այն լուր թէ Կոմս Դոլղոյ բոլորովին հրաժարած է Ներքին գործոց Նախարարութենէն ։ Նորա յաջորդն ի մօտոյ պիտի անուանուի եղեր ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգ. Վարչութեան Խառն Ժողովն գումարեցաւ երէկ ի Ղալաթիա, ընդ ատենապետութեամբ Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի և յետ քանի մը յարաբերական և թաղային խնդրոց կարգադրութեան, հետեւեալ տնօրինութիւններն ըրաւ.

1. Նկատելով որ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր Երուսաղեմէն մեկնելու օրը նշանակող վերջին հեռագիրն ենթադրական է, և լսելով որ Ամեն. Նոյն Ս. Պատրիարք Հօր ծանուցեալ հիւանդութիւնը գուցէ երկարաձգէ Ս. Պատրիարքի մեկնումը, Ժողովն հեռագրեց առ Ամեն. Ցարութիւն Պատրիարք, որ առաջին չոգենաւով փութայ մեկնիլ և գալ ի Կ. Պոլիս ։

2. Ժողովն Պանտրմայէն և Պալըքէսիրէն եկած հեռագրերն ու բողոքագրերն ի նկատ առնլով և քննելով միանգամայն տեղւոյն առաջնորդական Տեղապահ Տ. Մովսէս Վարդապետի մէկ գիրն որ իւր իրաւասութեան ընդարձակումը կը խնդրէր, և միանգամայն տեսնելով որ յիշեալ Տեղապահն այնպիսի տնօրինութեանց ձեռնարկած է որ Վարչութեան կողմէն իրեն յանձնեալ հրահանգաց և պաշտօնին հակառակ էին, որոշեց գրել Ն. Գերապատուութեան, որ իրեն տրուած հրահանգին համաձայն վարուի, այսինքն ճշդէ թէ Պանտըրմա թէ Պալըքէսէր աւելի յարմարութիւն ունին գաւառագլուխ լինելու և իւր այս իրաւասութեան սահմանէն դուրս ելնել չը ձգտի։ Նաև որոշեց յորդորական մը գրել ի Պալըքէսիր և ի Պանտըրմա, որպէս զի համակերպին Ազգ. Վարչութեան որոշմանց և հարկ եղած յարգանքն ընծայեն առաջնորդական Տեղապահ Հօր։

3. Ազգային Ժողովոյ Դիւանի կողմէն առ Ժողովն մատուցեալ գրէ մը տեղեկացաւ թէ Արժ. Տ. Մկրեան Հայրն որոշուած է երթալ ի Ս. Էջմիածին, Կաթողիկոսական ընտրութեան վերաբերեալ թղթերը Ամեն. Մակար Սրբազանի յանձնելու համար, և այս առթիւ որոշուեցաւ որ մայրաքաղաքիս եկեղեցեաց համար Ս. Միւռոն բերէ։

4. Ժողովը նկատողութեան առաւ Մուշէն եկած հանրագրեր և հեռագրեր,

[illegible] տից պիտի անցնէր Հայրիկն ։ Գաւառական և կրօնական Ժողովոց անդամք, երեւելիք, քահանայք, ուսուցիչք համախմբուած էին առաջնորդարանի մեծ սրահին մէջ ։ Ժամն 8ին եկաւ ռուսական հիւպատոս Պ. Կոլոպէգին իւր թարգմանին հետ, ապա պարսկական հիւպատոս Միրզա Մուսա խան, և քիչ վերջը Խրիմեան Սրբազան, ընկերակցութեամբ Պօղոս եպիսկոպոսի ։ Բազմութիւնն այնքան շատ էր որ վախցուելով որ արկած մը չպատահի, գաւառական ժողովոյ ատենապետն և ուրիշ քանի մ'անձինք միութեցին իրենց ողջերմի ճառերն արտասանել ։ Խրիմեան Սրբազան, ի պատասխանի, շնորհակալութիւն յայտնեց, օրհնեց ժողովուրդն և ապա եկեղեցի իջաւ ։ Եկեղեցիէն ելնելով, երբ Ն. Սրբազնութիւնը ձի հեծնելու սկսաւ հեռանալ, խուռն բազմութիւն շրջապատած էին զինքն և կը գոչէին «կեցցէ Հայրիկ, կեցցէ մեր Կաթողիկոսն»։ Այսպէս ժողովուրդը մինչեւ Վանայ լճին վրայ գտնուող գիւղն հետեւեցաւ Խրիմեան Սրբազանին ։ Որքան ալ որ դեռ օդերը դժնդակ են և Խրիմեան Սրբազան տարեց է, սակայն քանիցս յայտարարեց թէ ինք յանձն առած է այս ուղեւորութիւն, ցոյց տալու համար իւր հաւատարմութիւնն և անձնուիրութիւնն առ Կայս. կառավարութիւնն «զի պատրաստ եմ, ըսաւ, զոհել անձս երբ հրամայէ մեր Վեհապետն»։

Էքսպրէսի թղթակիցը կը խօստանայ յաջորդ նամակաւ խօսիլ Պ. Մկրտիչ Փորթուգալեանի վրայ, որ նոյնպէս Կ. Պոլիս կուգայ ։

Թուրքէ իւր այս աւուր թուով Արեւելէն կը թարգմանէ՝ Կաւկասիոյ Հայ վարժարանաց փակման վրայ Պ. Կ. Ցակոբեանի Թուրքի մէջ հրատարակած թղթակցութեան վերաբերեալ հատուածն, ինչպէս նաև նոյն խնդրոյ վրայ Պ. Պոլիձի կարեւոր թղթակցութեան բովանդակութիւնն, որ Լրագրոյս երեքշաբթի աւուր թուով երեւցաւ, «Դժգոհութիւն ի Ռուսիա» խորագրով ։

Վերջին թղթաբերով առնուած Տփղիսի հայ թերթեր հրատարակած են պաշտօնական թարգմանութիւն մը Տոնտուքոֆ Քորսաքոֆ իշխանին ցայտարարութեան, զոր հրատարակեցինք Լրագրոյս մարտ 18 թուով ։

Ցառաջիկայ կիւրակէ օր, Սամաթիոյ ազգային երկսեռ վարժարանաց ինպատստ շքեղ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ մը պիտի տրուի Ն. Վարդուհեան վարժարանի սրահին մէջ ։ Այս նուագահանդէս որ կազմակերպուած է ընդ հովանաւորութեամբ Վսեմ. Մամիկոնեան Միքայէլ էֆէնտիի և ձեռամբ խումբ մը մեծարգոյ ազգայնոց, մեծ յաջողութիւն և փայլ կը խոստանայ ։ Տարակոյս չունինք թէ պատուարժան հասարակութիւնը պիտի փութայ նպաստել այս կրթական հանդիսին, որ որքան իւր շքեղութեամբ, առաւել ևս իւր նպատակի ազնուութեամբ արժանի է ամենայն քաջալերութեան, քանի որ արդիւնքն յատկացեալ է Պոլսոյ հայաբնակ կարեւոր թաղի մը երկսեռ մանկտւոյն դաստիարակութեան ։

Պէօյիւքտէրէի Թաղ. Խորհուրդը կը խնդրէ մեզնէ ծանուցանել թէ Գեր. Զաքարիա վարդապետ Եղիայեան Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ յառաջիկայ կիւրակէ օր, Թաղին Ս. Հռիփսիմեանց եկեղեցւոյն մէջ ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շուէտ Նորվէկիոյ Ոսկար Թագաւորը մայրաքաղաքէս մեկնելէ առաջ Բէշիկթաշի Առաջին կարգի պատուանշանն ընծայեց կայսերական անձնական Դանձուն Նախարար Վսեմ. Բաղտեան Ցակոբ փաշային ։

Ն. Վեհափառութիւնը նմանապէս Վանայի պատուանշանն ընծայեց Նուրբէթ փաշային և Սօսբէ պատուանշանն Հօպ փաշային ։

Շուէտի Թագաւորին կրտսեր որդին Օզէն իշխանն երէկ պալատական ձիով և ընկերակցութեամբ Միրիմիս Ահմէտ փաշայի և կայսերական Դիւանի երկրորդ տնօրէն Ահմէտ պէյի և Շուէտ Նորվէկիոյ դեսպանին ազգիան և այլ օսմանեան և շուէտական սպայից, Քէհատհանէ գնաց և քանի մը ժամ շրջագայելէ յետոյ, իրիկուան դէմ դեսպանատուն վերադարձաւ ։

Նախարարաց խորհուրդն իւր վերջին նստին մէջ զբաղեցաւ պուլղար Մէտրապոլտաց Պէրաթներու խնդրովն։

Ցունական Պէյօղլու լրագիրը կիմանայ թէ Նախարարք վերջնական որոշում մը չեն տուած դեռ, թէպէտև խնդրոյն յարակից բոլոր պաշտօնագիրք երկու շաբաթ յառաջ բաշխուած էին Նախարարաց, հարկ եղած ուսումնասիրութիւնն ընելու համար ։ Նոյն լրագիրը կը յարէ թէ Նախարարաց մեծամասնութիւնը պէրաթներու յանձման հակառակ է ։

Նէօլոկոս կ'ըսէ թէ բաւական թուով գերմանացիք Պաղեստին գաղթելու մտադիր լինելով, Գերմանական կառավարութիւնը Բ. Դրան հետ բանակցութեան մտած է։

Փիլիպէէն կը ծանուցանեն թէ Արեւելեան Ռումէլիի կուսակալ Կավրիէլ փաշայի և տեղւոյն ռուսական հիւպատոս Պ. Սորոխինի միջեւ կարծեաց անհամաձայնութիւն մը ծագեր է։

Արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Թախրի պէյի նախագահութեան ներքեւ գտնուող յանձնախումբն երէկ դարձեալ գումարուեցաւ։

Թէրճէմանը-Հագիգաթ կ'իմանայ թէ Սուլթանիէ վարժարանի տնօրէն Իսմաիլ պէյ՝ Թէհրանի օսմանեան դեսպան պիտի անուանուի։

Ճէմիլ պէյ՝ որ ցարդ առժամապէս կը վարէր Վճռաջինջ ատենի առաջին քարտուղարութիւնը, վերջնապէս հաստատուեցաւ այդ պաշտօնին մէջ։

Վէնսան Մաննի էֆէնտիի յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ այս առաւօտ մեծ հանդիսիւ Լատինացւոց Ս. Անթօնիօ եկեղեցւոյն մէջ ։

Կրէտէի վերջին թերթերը կը ծանուցանեն թէ կղզւոյն յոյն բնակիչք այս օրերս դարձեալ հանրագիր մատուցեր են իրենց կուսակալին և հեռագիր ուղղեր են առ Բարձր. Մեծ Եպարքոսն, որով պուլղար Մէտրապոլտաց Պէրաթ յանձնուիլը կը խնդրեն յայտարարելով որ Պէրաթներու յանձնումը Կրէտէի մէջ ծանր խռովութեանց ծագման պատճառ պիտի լինի։

Եւրոպական թերթերն հրատարակած էին թէ Խրիմու մէջ քոլէրային նըման հիւանդութիւն մը ծագեր է։ Մայրաքաղաքիս առողջապահական վարչութիւնը փութաց այս մասին ճիշդ տեղեկութիւններ հարցնել Օտէսայի, Քէրչի, և Սեւաստոփոլի օսմ. հիւպատոսաց որք պատասխանեցին թէ այդ տեսակ հիւանդութիւն մը չկայ այն կողմերը ։

Առողջապահական վարչութիւնը նոյնպէս Մատրիտի օսմ. դեսպանատունէն տեղեկութիւն խնդրեց Սպանիոյ Վալէնսիա գաւառին մէջ ծագած համաճարակ հիւանդութեան վրայ ։ Յիշեալ դեսպանատան պատասխանը գոհացուցիչ չթուեցաւ առողջապահական վարչութեան որ հեռագրաւ աւելի որոշ բացատրութիւններ խնդրեց ։ Ըստ տեղեկութեանց Հօքէֆօրի, Բէրայի դեսպանատուններէն ոմանք լուր առեր են թէ ծագած հիւանդութիւնը քոլէրա է։

Եւմոսական նախարարութիւնն այս օրերս կառավարական պաշտօնէից նոյեմբերի ամսականք պիտի վճարէ ։

Պաշտօնական վիճակագրէ մը կ'երեւի թէ Պոլսոյ վճռաջինջ ատեանն 1300 տարւոյ մէջ երկու հազար ութ հարիւր յիսուն դատ քններ ու վճռեր է ։

Այս օրերս Իսլիմիէէն և Պազարճըկազէն երկու հարիւրէ աւելի գաղթականք եկան մայրաքաղաքս ։ Ասոնք կը յայտնեն թէ հարկադրուեր են իրենց բնակարանները թողլով գաղթել, վասն զի տեղական իշխանութիւնք չեն պաշտպանած զիրենք Պուլղարաց խժդժութեանց դէմ ։

Փէյզէ լրագիրն այս խնդրոյն վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ Արեւելեան-Ռումելիի այլ և այլ գաւառներէն գաղթող Իսլամաց թիւն օր աւուր կը բազմապատկի։ «Ինքնօրէն գաւառէն մեր ըստացած տեղեկութիւնք, կը յարէ յիշեալ թերթն, յոյժ տխրաւիթ են։ Այս գաղթականութեանց շարժառիթ կը համարուի սա իրողութիւն թէ Իսլամք տեղական կառավարութենէն ո՛ր և է պաշտպանութիւն չեն գտներ իրենց կենաց և ընչից ապահովութեան համար ։ Տեղական իշխանութիւնք փոխանակ Իսլամներն համոզելու որ չմեկնին, աւելի կը դիւրացնեն անոնց մեկնումը, փութով անցագիր տալով ։»

Մէծինայի օսմանեան հիւպատոսին կողմէ արտաքին գործոց Նախարարութեան ուղղեալ հեռագիր մը կը յայտնէ թէ այդ քաղաքին մէջ եգիպտական բազմաթիւ կեղծ ոսկիներ և նամականիշներ գտնուեր են ․ այս խարդախութեան հեղինակներն, որք եգիպտական նամականի պաշտօնեայք են եղեր, ձերբակալուեր են։ Եւմոսական նախարարութիւնը շրջաբերական մը ծանուցանելով զայս կառավարական այլ և այլ պաշտօնատանց, կը հրաւիրէ զանոնք որ հասարակութիւնն զգուշացնեն այս տեսակ խարդախութեանց դէմ ։

Առեւտրական Սենեկի պաշտօնական լրագիրը կ'ըսէ թէ մետրական չափուց և կշռոց դրութիւնն ընդհանրացնելու համար տարուած ջանքերն սպասուած արդիւնքն ունեցած չլինելով, Կայս. կառավարութիւնն, անոնց գործածութիւնը դիւրացնելու համար, որոշեր է որ այսուհետեւ ո՛ր և է խնդրագրոյ մէջ, որոյ առարկայն լինին ###, ###, կամ այլ չափ մը, մետրական դրութեան համաձայն նշանակուին առանք և կամ նոր չափերն ու կշիռներն հնոց հետ միասին։ Նոյնպէս բոլոր պաշտօնական դրութեանց մէջ, օրինակի համար կալուածագիր, պայմանագիր, քաղաքային կամ Շէրիի դատարանաց վճռագիրք և այլն, նոյն հրահանգին պէտք է հետեւիլ ։

Ներքին գործոց նախարարութիւնն այս մօսք շրջաբերական մ'ուղղեց հանրային բոլոր վարչութեանց և գաւառաց բոլոր կուսակալներուն ։

Ղալաթիոյ ոստիկանապետ Սիւլէյման էֆէնտի քանի մ'օր առաջ երիտասարդ մը ձերբակալեր է որ ձեռքը երկու ծրար ունի եղեր, մին փոքր ու միւսը մեծ և ըստ երեւոյթին նամակատունէ մ'ստացած էր զանոնք ։ Այս երիտասարդ Ղալաթիոյ գոհարեղինաց մեծ վաճառատան մը պաշտօնեաներէն էր։ Ծրարները գոհարներ կը պարունակէին որք, հակառակ օրինաց, կանխաւ մաքսատուն չէին ղրկուած ։ Երիտասարդը քննութեան ենթարկուած է ։

Իտալական Օբէրայի խումբն այս գիշեր առաջին անգամ պիտի ներկայացնէ ԹՐԱՎԻԱԹԱՆ, ի Նոր Թատրոն Բերայի ։

Նախընթաց գիշեր Գանտիլլի կողմը Կեօչէեան Վսեմ. Ցակոբ էֆէնտիի ունեցած փայտաշէն ամառանոցէն հրդեհ ծագելով այդ շէնքն ամբողջովին այրեցաւ ։

Երէկ իրիկուն ժամը 9ին միջոցները, Տոլմապահճէի Վալիտէ մզկթին մինարէին վրայ գտնուող գործաւոր մը որ կապարները նորոգելու զբաղած էր, ձեռքը բռնած չուանն յանկարծ բրդելով, այդ ահագին բարձրութենէն գետին ինկաւ և նոյնժամայն մեռաւ ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՅՈՅՍԵՐ

Լոնտրա, 15 ապրիլ

Տէյլի Նիւզ կ'ըսէ թէ, Բեդրսպուրկէն երէկ եկած պաշտօնական հեռագիրը նոր քայլ մ'առնուլ կուտայ ռուսոյ-աֆղան սահմանագլխոյ բանակցութեանց, զորս Բէնչտեհի դէպքն ընդհատած էր ։ Այս հեռագիր, հաշտարար ձեւով խմբագրուած, համաձայնութեան աւելի ընդարձակ հիմ մը կը ներկայէ ։ Տէյլի Նիւզ կ'եզրակացնէ թէ բանակցութիւնք լաւագոյն դարձուած մը առած են ։

ԹՈՐՈՍ ԱՂԲԱՐ

ՄԱՍՆ Բ.

Գրեց, ԳԱՐԵԳԻՆ Վ. ՍՐՈՒԱՆՁՏԵԱՆՑ

Կ. Պոլիս

Տպագր. Գ. Պաղտատլեան (Արամեան)

(490 երեսէ բաղկացեալ)

Սիրուն ոճով, զգայուն ոգւով եւ քըննական տեսութեամբ գրուած սոյն գեղեցիկ գործն արժանի է ամեն Հայու վերծանութեան ։

ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ջօն առ Մեծ. Պ. Մ. Էմին ։ —Նամակ Պ. Մ. Էմինին ։ —Հակիրճ կանխաբան մը ։ —Յիշատակ Գասը-գիւղի ազգայնոց ։ —Տեսութիւն մը գաւառացի ազգայնոց վիճակին վրայ ։ —Ուղեւորութիւն եւ տեղագրութիւնք հետեւեալ գաւառաց՝ Տրապիզոն, Կիւմիւշխանէ, Երզնկայ, Կամախ, Սեպուհ լեռն եւ Աւագ վանք, Կապան-Մատան, Խարբերդ, Չմշկածագ, Զարսանճագ, (Տէրսիմ), Բալու եւ Ս. Մեսրովբայ գպրոց, Արղն կամ Արկընի եւ Բարձրահայեաց Ս. Աստուածածնի վանք, Արղնոյ-Մատան, Ակն կամ Ակէլ աւան, Ջերմուկ աւան, Չնքուշ աւան եւ Սիրահայեաց Ս. Աստուածածնի վանք, Տիգրանակերտ՝ հանդերձ նկարաց պատկերներով ։ Եւ Ցանկ եւ Յիշատակարանք ձեռագիր մատենից ։

Գին 12 դահեկան

Կը գտնուի ամեն հայ գրավաճառաց քով ։

Կեդրոնատեղին է Արամեան Դրատուն, Ցակոբեան խան ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա. 4 Ապրիլ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		(պանքայի)	111
3 »	»	» (վճռկնի)	110 5/8
3 »	Բարիզի	» (պանքայի)	22 85
»	»	» (վճռկնի)	22 97 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց.	(Միաց. D. Սէրի	16 39
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	17 03
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	17 07
Բարձրագոյն գին	»	17 07
Նուազագոյն »	»	17 05
Կէս օրին	»	17 06 1/2
Փոխառութիւն 1858) » 1862)	A. Սէրի Գ. Կ. Ա. Ռ.	30
» 1860) » 1863) » 1872)	B. »	18
» 1865) » 1869) » 1873)	C. »	17 05

Իւնիֆիէ Եգիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	68 25
Այս առտու բացուեցաւ Գ. Կ.	69
Կէս օրին	69

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԻՔ

Օթթոման Ժէնէրալ	Գ. Կ. Անգլ. Լր.	3 10
Աւստր. Ժէնէրալ	» » Օսմ. »	6 30
Պանք տը Գոնս	» » » »	5 12
Պոս. Շէնմէ Ֆէ վալէօր	» » » »	3 30
Թրամուէյ	» » » »	265
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	42 25
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	—
Բաժնեթուղթ Լաւրիոմի	»	65

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 30
Անգլիական ոսկի	»	110 22
Բօլ Իմբէրիալ	»	90 12
Քրիմից	»	51 15
Ռուսալի թղթադրամ	»	9 12
» արծաթ	»	89 20
Ֆիօրին	»	9 2
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	107 20
Վէգինօց	»	102 20
Հինգնոց	»	102 30
Մէճիտիէ	»	98 20
Պլինձ	»	—
Թղթադրամ	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա, 15 Ապրիլ, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ գոցուեցաւ (բարձրացում)	95 3/4
Օսմ. » Սէրի Տ. բացուեց. և	15 1/2
» » » գոցուեցաւ	15 5/8
» » » Ա.	29 1/2
» » » Բ.	17 3/4
» » » Գ.	15 5/8
Փոխառութիւն 1877	72
Պանք Օթոման	11 5/8
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	84 5/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	61 3/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	97 1/2
Տայրա Սանիէ	56 3/4
Տօմանիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	79
Հունգարական պարտաթուղթ 1877	—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	—

Վիէննա, 15 Ապրիլ, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 30
Օսմանեան երկաթուղի	20 20

Բարիզ, 15 Ապրիլ, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0 բաց	108 05
» » 3 0/0 բաց	77 65
Օսմանեան քօնսօլիտէ բացուեցաւ	15 57 1/2
» » գոցու. գ. կ.	15 87 1/2
Միացեալ պարտք Սէրի Բ.	18
» » Գ.	15 80
» » Գ.	— —
Օսմանեան երկաթուղի	41 50
» Բէժիի բաժնեթուղթք	543 75
Պանք Օթոման	—
Գրէտի Լիօնէ	525
» Ֆոնսիէ գ. կ.	1318 75
Բաժնետոմս Լիօնի (գուբ. կոր.)	1265
Սուէզի ջրանցք	1980
Ռուսական 5 0/0 1877ի (գ. կ.)	83
Իտալական Ռանթ (գ. կ.)	93 05
Եգիպտական միացեալ գոց	311 25
Սպանիական (արտաքին) (գ. կ.)	57
Բրիօրիթէ Թիւրքք	365
5 0/0 Հելլենական (գ. կ.)	340
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 38

ԲԱՐԻԶ ԹԻԹԹ ՊՈՒՐՍ

Ապրիլ 15, ժ. 10, վ. 45

Ֆրանս. Ռանթ, 4 1/2 0/0	108 15
Օսմանեան »	15 95
Եգիպտական միացեալ	311 25

ՊԱՏՄԱԿԱՆ, ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ

ԵՒ

ԴԻՑԱԲԱՆԱԿԱՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ

Ն. ՃԻՎԱՆԵԱՆԻ

Սոյն ամենաօգտակար բառգիրքն անհրաժեշտ է ամեն լրագիր ընթերցողաց, դըպրոցականաց, ուսումնականաց և անուսից։ Կը պարունակէ ժամանակագրական և պատմական ծանօթութիւնք աշխարհի գլխաւոր դիպաց.—անուանք համօրէն տէրութեանց գըլխաւոր քաղաքաց՝ վիճակագրական և պատմական ծանօթութեամբք, գետոց, լերանց եւայլն.—անուանք կենսագրական համառօտ ծանօթութեամբք բոլոր պատմական հին և նոր նշանաւոր արանց, թագաւորաց, հեղինակաց, յիշատակութեամբ իրենց գլխաւոր հեղինակութեանց.—Շար Կաթողիկոսաց Հայոց։ Դարձեալ բացատրութիւնք դիցաբանական և փիլիսոփայական ասացուածոց և։

Սոյն գիրքը, թէ և քանի մը տարի է ի վեր հրատարակուած է և գինը բաղդատմամբ նմանօրինակ ուրիշ հրատարակութեանց ոչ սուղ, սակայն և այնպէս ընթերցասիրաց աւելի դիւրամատչելի լինելու համար 40 ղրուշէն այս անգամ 30 ղրուշի իջեցուցած է հրատարակիչը՝ Պ. Վ. Մարգարեան, որ կը յուսայ թէ շնորհիւ այս զոհողութեան, բոլոր անոնք որք գնոյն բարձրութեանը համար կ'առարկէին, պիտի փութան գնել մէկ մէկ օրինակ ի քաջալերս հայ գրականութեան ։

Կը գտնուի գլխաւոր գրավաճառաց քով և Պահճէ Գաբու Ջրավաճառ Սրթին և Պօղոս աղայից խանութները ։

ԱԶԴ

Լաւ ձեռագործ գիտցող և այլևայլ ուսմանց հմուտ վարժուհի մը, որ ազգային վարժարանաց մէջ յոյժ գոհացուցիչ կերպիւ պաշտօններ վարած է, կը փափաքի ազգային վարժարանի մը կամ պատուաւոր տան մը մէջ վարժուհւոյ պաշտօն վարել ։

Պէտք ունեցողք կրնան դիմել Արեւելքի Խմբագրատունը ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԵՌԱՄԵԱՅ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

(Շար. Եւ Վերջ)

17. Այլեւայլ անուններով Թուրքիոյ մէջ հաստատեալ և գործող Ապահովագրական օտար ընկերութեանց համար կանոնագիր մը պատրաստութիւն ։

Այս կանոնագիր, որ պատրաստուած է առեւտրական նախարարութեան կողմէ, Բ. Դրան քննութեան ենթարկեցաւ ։

18. Փոխանակագրոց և առեւտրական այլ թղթոց ու բողոքագրոց առեւտրական Սենեկին մէջ արձանագրուիլն ։

Այս նկատմամբ երկար թղթակցութիւնք փոխանակեցան ընդ մէջ մեր Սենեկին և առեւտրական ու դատական Նախարարութեանց, և խնդիրը զանազան կերպարանքներ առնելէ յետոյ, կը քննուի այժմ Նախարարաց Խորհրդոյ կողմէ, որոյ բարձր որոշման կ'սպասենք ։

19. Ռուս կառավարութիւնն արգիլած լինելով որ Կաւկասիոյ ճանբով ապրանք չը ղրկուին ի Պարսկաստան, այս մասին ձեռք առնուելիք միջոցներ ։

Սենեակս հարկ դատեց կայսերական կառավարութեան ուշադրութիւնն հրաւիրել թէ որքա՛ն անհրաժեշտ է Տրապիզոնի և Կարնոյ միջեւ խճուղիներ շինել փութով, որպէս զի ըստ կարելւոյն դիւրանան Պարսկաստան ղրկուելիք ապրանաց փոխանցման գործողութիւնք ։

Կայսերական կառավարութիւնը նկատողութեան առնլով Սենեկիս կարծիքն, հարկ եղած հրամանը տուաւ առ որ անկ է, որպէս զի յիշեալ գաւառաց մէջ խճուղեաց նորոգութեան և բացման ձեռնարկուի․ այս հրամաններ գործադրուած են, ինչպէս ցոյց կուտան հաղորդակցութեան քանի մը ուղիներու աւարտումն ։

20. Սնանկութեան յայտարարութեանց կանխաւ առեւտրական Սենեկին մէջ արձանագրուիլն ։

Նկատելով այս խնդրոյն կարեւորութիւնը, Սենեակս մանրամասն տեղեկագիր մը մատոյց առեւտրական նախարարութեան որ հաճեցաւ յանձնել զայն պետական խորհրդոյ ի քննութիւն ։ Այս տնօրինութիւն Բ. Դրան կողմէ ընդունուած լինելով, հաղորդուած է դատական Նախարարութեան, սակայն Սենեակս անոր գործադրութիւնը չտեսնելով, հարկադրեցաւ նորանոր ձեռնարկներ ընել առեւտրական Նախարարութեան քով ։

21. Առաջարկ Իզմիրի վաճառականաց որք կը խնդրեն որ կարգ մ'ապրանաց մըթերման պայմանաժամի երկարաձգումն (տես յօդուած 14) գաւառին ուրիշ ապրանաց համար եւս հաստատուի ։

Այս առաջարկ անուղղակի Տրոց վարչութեան յղուեցաւ, և կը հաւատեն մեզ թէ ընդունուած է ։

22. Տեղական գինի պատրաստելու լաւագոյն եղանակը գտնելու և վաճառականութեան այս ճիւղի ծաւալման նպաստելու միջոցներ ։

Այս խնդիր լուրջ նկատողութեան առնուած լինելով, մասնագէտ հինգ վաճառականներէ ինչպէս և Սենեկիս քանի մը անդամներէն խառն յանձնաժողով մը կազմուեցաւ՝ ձեռք առնուելիք միջոցները տնօրինելու համար ։

Յանձնաժողովոյ տեղեկագիրն առեւտրական Նախարարութեան մատուցուած է։

23. Բրդեղէն արտադրութիւններ պարունակող պարկերու վրայ առնուած մաքսային տրոց զեղչումն ։

Ըստ մեր առաջարկութեան, այս զեղչում ընդունուեցաւ կառավարութեան կողմէ և մայիս միջոցաւ ծանուցուեցաւ վաճառականաց ։

24. Երկաթեայ ապրանաց կառավարական գանձուն խանձարով կշռումն ։

Սենեակս այս դրութեան ջնջումը խնդրեց կառավարութենէն և պատասխանի կը սպասէ ։

25. Ջնջումն փոխանցման համար հաստատեալ մաքսատրոց ։

Այս խնդրոյն վրայ Սենեկիս կարծիքն հարցուելով, հաստատական կարծիք յայտնուեցաւ ։

26. Վաճառականաց ծառայութեան մէջ գտնուող պաշտօնէից' [illegible] անոնց տրոց ենթարկուիլն ։

Սենեակս այս տնօրինութեան ընդունելութեան հակառակ կարծիք յայտնեց ։

27. Շինութեան փայտ բեռցող նաւուց Պոլսոյ նաւահանգիստը մտած ժամանակ կատարելի ձեւակերպութիւնք ։

Նկատելով որ յիշեալ նաւուց համար գործադրելի ձեւակերպութիւնք կրնան մեծապէս վնասել տեղական վաճառականութեան այս կարեւոր ճիւղին, Սենեակս հակառակ կարծիք յայտնեց և այս նպատակաւ մանրամասն և պատճառաբանեալ տեղեկագիր մը մատոյց ։

Ցանձնաժողովս տեղեկագրի եզրակացութիւնք առեւտրական նախարարութեան կողմէ գնահատուած լինելով, այս վերջինը խնդիրը Բ. Դրան մատոյց, որոյ որոշման կ'սպասենք օր առօր ։

28. Մաքսատունէն անցնող ապրանաց գին կտրել ։

Սենեակս նկատողութեան առնլով մաքսատան պաշտօնէից կողմանէ ապրանաց անկանոն կերպիւ գին կտրուիլն, տեղեկագիր մ'ուղղեց Մաքսատան ընդհանուր Վարչութեան' իրաց վիճակին դարման մը տանելու համար ։

29. Փոխանցեալ ապրանաց ըստ տեսակին առնուած % 8 մաքսատրոց վերահաստատումն, ինչպէս և մաքսատան կողմէ առաջարկեալ ուրիշ քանի մը ձեւակերպութիւնք ։

Սենեակս փութաց այս նկատմամբ իւր կարծիքն յայտնել տեղեկագրով մը որ այժմ Անուղղակի Տրոց Վարչութեան յանձնուած է ի քննութիւն ։

30. Մաքսատրոց փոխարէն առնուած ապրանաց կտրոնով կամ սէրկիով վաճառումն ։

Սենեակս փութաց կառավարութեան յայտնել այն վնասներ որք կը ծագին թէ' վաճառականութեան և թէ' կառավարական Գանձուն համար այս տեսակ դրութեան մը շարունակութենէն, և խնդրել որ հրապարակային աճուրդով վաճառուին անոնք, ամբողջովին կամ մասամբ, ամիսը կամ տասն և հինգ օրը մի անգամ ։

Այս նիւթին վրայ ընդարձակ նամակներ փոխանակեցան Բ. Դրան և Մաքսատան Վարչութեան միջեւ, և այս վերջինէն պատասխան մ'ստացանք որոյ վրայ վիճաբանելու վրայ ենք ։

31. Վերջերս Քաղաքապետութեան կողմէ ընդունուած դրութիւն մը, որ է վաճառական համարուող անձերէն' որք Առեւտրական Սենեակն արձանագրուած են' անխտիր էսնաֆ թէզքէրէսի պահանջել ։

Սենեակս կը շարունակէ հարկ եղած դիմումներն ընել առ որ անկ է, որպէս զի այս տնօրէնութիւն գործադրուի բուն էսնաֆներու համար միայն ։

32. Թիֆթիք արտադրող այծերու նուազման ինչպէս և այդ ապրանքին Թուրքիոյ այլ և այլ գաւառաց մէջ անկման առաջքն առնլու միջոցներ ։

Այս խնդրոյն վերաբերեալ տեղեկագիրը մատուցուած է Ելմտական նախարարութեան որ կը քննէ զայն ։

Աւասիկ, Տեարք, այն գլխաւոր խնդիրներ որք ձեր վիճաբանութեանց առարկայ եղան ։ Նուազ կարեւորութիւն ունեցողներ ալ կան զորս հարկ չեմ դատեր մանրամասն յիշել աստ, այլ կը խորհիմ թէ առիթն է աստ յայտնել ձեզ թէ ինչ արդիւնք ունեցաւ այն տեղեկագիր զոր Սենեակս իւր հաստատման առաջին տարւոյ վերջն ուղղեց հանրօգուտ շինութեանց բարձրագոյն Ցանձնաժողովին որ պաշտօն ունի Թուրքիոյ վաճառականութեան զարգացման նպաստելու միջոցները խորհիլ ։

Այս նպատակին հասնելու համար, Սենեկիս կողմէ առաջարկեալ միջոցք հետեւեալ կերպիւ կրնան ամփոփուիլ ։

Ա. — Արդէն բացուած խճուղիները վերանորոգել ։

Բ. — Հաղորդակցութեան նոր ճանբաներ բանալ, և գետակներն ու նաւահանգիստները մաքրել ։

Գ. — Տարազագործութեան և Եւրոպայէն բերուած ապրանաց գործարաններ հաստատել ։

Դ. — Արդէն շինուած երկաթուղիները երկարել և նորեր հաստատել ։

Ե. — Տեղական ապրանաց և արտադրութեանց մաքսատուրքը ջնջել և օտար ապրանաց մաքսատուրքը բարձրացնել ։

Զ. — Քանի որ երկաթուղիք և հաղորդակցութեանց ճանբայներն ընդարձակին, կալուածական տրոց տեղ տասանորդի տուրքն հաստատել ։

Է. — Մայրաքաղաքիս մէջ երկրագործական դրամատուններ հաստատել որք մասնաճիւղեր ունենան ի գաւառս ։

Ը. — Մաքսատան ներքին վարչութիւնը բարւոքել ։

Թ. Մեծ մթերանոցներ հաստատել ։

Ժ. — Օսմանեան վաճառաբարձ նաւուց շինութեան համար հարկաւոր եղող տեղական նիւթերու վրայ դրուած մաքսային կամ անտառային տուրքերը թեթեւցնել ։

ԺԱ. — Անգլիական տակառաչափի դրութիւնն ընդունիլ և տուրքերը համեմատաբար առնուլ ։

ԺԲ. — Առեւտրական դատարանները բարւոքել ։

Կայսր. կառավարութիւնը լուրջ նկատողութեան առնլով բոլոր այս միջոցները, մեր վերոյիշեալ տեղեկագրի օրինակներն հաղորդուեցան բոլոր նախարարութեանց ։ Բարեբաղդ եմք, Տեարք, որ այս տնօրինութեանց մեծ մասն ընդունուած և գործադրութեան դրուած են ։

Ի վերջոյ, Տեարք, բերկրութեամբ կը ծանուցանենք թէ անցեալ տարւոյ վերջը Սենեակս կրցած է իրականացնել այն խորհուրդ զոր ունեցած էր իւր հաստատութեան առաջին օրէն ի վեր, այն է թերթ մ'ունենալ որ երկրին վաճառականութեան վրայ տեղեկութիւններ հաղորդէ ։

Այս թերթ որոյ տնօրէնութիւնն ու վարչութիւնն յանձնուած են մեր հրապարակի վաճառականներէն Շիրինեան Միհրան էֆէնտիին, երեք ամիս առաջ հրատարակեցաւ, Լը Ժուռնալ Կ. Պոլսոյ Առեւտրական Սենեկի անուամբ, և ցարդ տեսնուածէն կ'երեւի թէ լիովին պիտի պատասխանէ մեր հաստատութեան նպատակին ։ Այս տեսակ թերթի մը հիմնարկութիւնը ապացոյց մ'է թէ Սենեակս չընկրկիր ո'ր և է զոհողութեան առջեւ, միջոցները ներածին չափ իւր պաշտօնը կատարելու համար ։

Գալով մեր ելմտական կացութեան, այնքան ծաղկեալ չէ այն որքան իրաւունք ունէինք ակնկալելու, ուստի և հարկադրեցանք նոր փոխառութիւն մ'ընել մեր հաշւեկշռոյն բացը գոցելու համար ։ Գուցէ ձեր քարտուղարը կարող լինէր այն տեսակ հաշուեկշիռ մը ներկայել ձեզ որ հասոյթից առաւելութիւն մ'ունենար, եթէ Առեւտրական Սենեկի մէջ արձանագրեալ վաճառականաց մեծ մասն [illegible] տուրքի մը ենթարկուած չլինէին ։ Եթէ այս դրութիւնը շարունակուի, ամեն տեսակէտներով առաւել մեծամեծ վնասուց պիտի ենթարկինք, հետեւաբար ստիպողական հարկ կայ կրկին դիմումներ ընել, որպէս զի իրաց այս վիճակին վախճան մը տրուի ։

Ցաւարտ տեղեկագրոյս, պարտիմ ձեր շնորհապարտ զգացմանց թարգման կանգնել առ Առեւտրական լուսամիտ Նախարարն Վսեմ. Սուպհի փաշա, և նորա գլխաւոր պաշտօնատարներէն Րէֆիք պէյ ։

Շնորհակալութիւն նմանապէս Սենեկիս բոլոր պաշտօնակցաց և քարտուղարաց, և մանաւորապէս Դրասխեան Գաբրիէլ և Ովրամ Հայիմ էֆէնտիներուն ։

Կ. Պոլիս, 21 փետր. 1885

ԿՈՆԴԱԿ

ԳԵՐ. ՄԱՂԱՔԻԱ Ծ. Վ. ՕՐՄԱՆԵԱՆԻ

Աւասիկ պատճէնն այն Կոնդակին զոր Կարնոյ Գեր. Առաջնորդն ուղղած է Կարնոյ վիճակին և յարակցեալ վիճակաց, ի մասին ամուսնական զեղծմանց, և յորում կ'աւանդէ նշանադրութեան և պսակադրութեան ատեն հետեւելի ճանապարհն ։

Ցիսուսի Քրիստոսի ծառայ Տ. Մաղաքիա Ծայրագոյն Վարդապետ Օրմանեան, շնորհիւ Ս. Հոգւոյն առաջնորդ աստուածապահ մեծի վիճակիս Կարնոյ և յարակցեալ տիրախնամ վիճակացն Կեղւոյ, Բասենոյ, Դերջանու, Խնուսոյ և Սպերոյ, Հոգեշնորհ եղբարց մերոց Փոխ-Առաջնորդ վարդապետաց, Արժանաշնորհ Առաջնորդական Փոխանորդաց Բարեշնորհ Քահանայից, Մեծապատիւ գործակալաց Առաջնորդարանի, Պատուարժան Թաղական խորհրդոց, Մեծարոյ գլխաւորաց և պաշտօնակալաց, և համայն օրհնեալ ժողովրդոց քաղաքիս և աւանաց և գիւղօրէից և շինից, արանց և կանանց, երիտասարդաց և կուսանաց, և յատկապէս սիրեցեալ որդւոցդ բնակելոց ի . . . . . . գիւղ վիճակին . . . . . ., ողջոյն և սէր և օրհնութիւն աստուածաւանդ, խնդրելով ի Տեառնէ կալ միալ ձեզ ի խաղաղութեան և ի շնորհս Ս. Հոգւոյն և զարգանալ ի կրօնս աստուածպաշտութեան և ի հաւատս ճշմարտութեան ըստ վարդապետութեան և օրինաց Հայաստանեայցս ուղղափառ Ս. Եկեղեցւոյ, ի պատիւ փառաց Մեծին Աստուծոյ և Փրկչին մերոյ Ցիսուսի Քրիստոսի, որ է օրհնեալ ի յաւիտեանս, ամէն ։

Ձեմք կարող ծածկել ի Ջենջ, Սիրելիք, թէ ո'րպիսի ծանր պարտաւորութեան ներքեւ ինկած կը գտնուիմք այն օրէն, որ Վերնոյն անքննելի կամօք կոչեցաք անարժանաբար յառաջնորդութիւն աստուածասէր ժողովրդեանդ, և հրաման ընկալաք առանց դանդաղութեան և առանց լքանելոյ, առանց աշխատութեան և առանց աշխարհային խորհրդոց, միայն զուղիղն և զսուրբն և զարդարն և զճշմարիտն մեզ նպատակ ունենալով' ջանալ հետեւիլ Աւետարանին պատգամաց և զնոյնս ձեզ քարոզել, հպատակիլ օրինաց եկեղեցւոյ և զնոյնս ձեզ ուսուցանել, պաշտել և տալ պաշտել զխորհուրդս եկեղեցւոյ և նովիմբ զձեզ մխիթարել, սպասաւորել փառաց հաւատոյս և ի նոյն զձեզ յորդորել, բարգաւաճել զպայծառութիւն եկեղեցւոյ և ի նոյն զձեզ խրատել, միով բանիւ կատարել և տալ կատարել որչափ ինչ երկնաւաք պատգամք Աւետարանի Փրկչին մերոյ, առաքելասահման կանոնք եկեղեցւոյ, աստուածադիր օրէնք հայրապետաց, և հոգեշունչ մատեանք մեր վարդապետաց կը պատուիրեն ամենայն ճշմարտասէր զաւակաց Եկեղեցւոյ և ամենայն պաշտօնէից Նորին ։ Այդ խորախորհուրդ համոզումն կը տանջէ զմեզ զուիւ և զգիշեր, զի ծանր է հովուականն պաշտօն, զի բարձր է վարդապետականն աստիճան, զի սրբազան է Եկեղեցւոյն ծառայութիւն, իսկ միւս կողմանէ առ այդ ծանրութիւն և բարձրութիւն և սրբութիւն կարի անհամաձայն մերս տկարութիւն ։ Կը չփոթէ զմեզ մանաւանդ մարգարէական սպառնալիքն առ այնոսիկ զորս Տէրն հաճեցաւ և կամեցաւ կացուցանել իւր դէտս, զի կ'սպառնայ կորուսելոյն և մոլորելոյն, յանցուցելոյն և մեղուցելոյն արիւնը անոնցմէ պահանջել եթէ լռեն և չխօսին ։

Վասն այսորիկ երկնչելով յահեղ սպառնալեացն, ինչպէս յառաջագոյն ջանացինք այդպիսի նուիրական պաշտաման մէջ թերի չգտնուիլ, այժմիկ եւս որ վերստին դարձանք ի մէջ ձեր, անգամ մի եւս կը բաղձամք յիշեցընել ձեզ ձեր քրիստոնէական պարտաւորութիւնները և իւրաքանչիւրոցդ ըստ իւր աստիճանի և վիճակի յարմարաւոր խրատներ աւանդել ։ Այլ չէ և չէ հնար միով թղթովս զամենայն ինչ պատմել, քահանայից իրենց նուիրական սպասաւորութիւնները աւանդել, ժողովականաց և խորհրդականաց իրենց ազգային պաշտօնները ուսուցանել, հարց և մարց իրենց զաւակաց վրայ ունեցած պարտաւորութիւնները սովրեցնել, ուսուցչաց և դաստիարակաց իրենց յանձնուած փափուկ ծառայութեան ազնուութիւնը բացատրել, արանց և կանանց քրիստոնէական օրէնքները լիովին մեկնաբանել, երիտասարդաց և պատանեաց իրենց տհաս հասակին համաձայն խրատներ խօսիլ, վասն այսորիկ գիտելով թէ բազում ինչ արդէն աստուածուսոյցք էք ի ձերոց հովուաց և քահանայից և խրատողաց, և յուսալով թէ ինչ ինչ եւս ուրիշ առիթներու մէջ պիտի կարողանամք հաղորդել Սիրելեացդ Տեառն յաջողելով, սովին օրհնութենաբեր կոնդակաւս յատկապէս պիտի խօսիմք նշանադրութեան և պսակադրութեան կանոններուն վրայ, և եկեղեցական օրինաց հետեւողութեամբ պիտի կրկնեմք անգամ մըն ալ և յիշեցնեմք ձեզ գոնէ կարեւորները, յաւելլով եւս որչափ ինչ տեղւոյ և ժամանակի պարագայք կը հարկադրեն հրամայել քահանայեցդ և ժողովրդոցդ ։

Աւետարանն և Եկեղեցին, օրէնք Աստուծոյ և օրէնք մարդկան, հին դարեր և նոր դարեր, փիլիսոփայութիւն և հաւատք, վերջապէս որ ինչ յերկրի և որ ինչ յերկինս, միաբան և միաձայն կերպով բարձրացուցին ամէն ժամանակ այն ամուսնական կապն որ մարդկութեանս շարունակութեան պատճառն է ։ Արարչապետն տիեզերաց նուիրագործեց զայն ի սկզբանէ եդեմական դրախտին մէջ Ադամայ և Եւայիւ. Նահապետք սրբացուցին զայն ճրիւք արդարութեան. Մովսէս օրինադրեց աստուածային պատգամներով. Հրէայք և հեթանոսք բարձրացուցին ամեն տեսակ զգուշաւոր հրամաններով և արտաքին փայլերով ։ Իսկ Նոր Կտակիս մէջ ի բանալ դրանցն շնորհաց Քրիստոս Տէրն մեր վերառեալ բարձրացոյց զայն ի կարգ շնորհաբաշխ խորհրդոց. Առաքեալք ուսուցին փառաւորել արժանապէս. Եկեղեցին պայծառացոյց չքեղ ծէսերով և նուիրական կանոններով, որովհետեւ մեծ է իւրաքանչիւր անձի համար այն վայրկեանը յորում իւր կենաց ապագայն կ'որոշէ. ծանրակշիռ է այն վայրկեանն յորում իւր անբաժան ընկերը կ'առնու. նուիրական է այն վայրկեանն յորում եկեղեցւոյ խորհուրդներէ միոյն ընդունելութեան կը մասնի. սրբազան է այն վայրկեանն յորում ինքզինքը փոխադարձաբար կ'ընծայէ ընկերակցին բարւոյն և օգտին ։ Արժան և իրաւ է որ այդպիսի մի մեծ և ծանրակշիռ և նուիրական և սրբազան գործողութեան ամեն մանր պարագայներն ալ մարդկութեան և քրիստոնէութեան վայել և օրինաց համաձայն պայմաններով կատարուին, զորս կ'ակիմք աւանդել Սիրելեացդ ։

Ա. Պսակին առաջին քայլն է երբ ծնողք և խնամակալք իրենց ի չափ հասած երիտասարդին և երիտասարդուհւոյն ընկեր մը տալ կը խորհին ։ Այդ խորհրդոյն մէջ մանաւոր մտադրութեան արժանի է տարիքն, զի թէ կանուխ' տարաժամ կը լինի, և եթէ յապաղէ' վտանգաւոր կը դառնայ ։ Իսկ սովորական և ի նախնեաց սահմանուած տարիքն է երիտասարդաց համար տասնուհինգէն քսանուերկու, և օրիորդաց համար տասնուերկուէն քսան. ուստի և այդ տարիքներու մէջ ծնողք պիտի ջանան որ ամուսնութիւնք տեղի ունենան օրինաւորապէս, և կերպ կերպ արտաքին և թեթեւ պատճառներու համար բնութեան օրէնքը չյետաձգուի ։

Բ. Այլ յառաջ քան զայս հասակ երբ տակաւին տղայամիտ են իրենց զաւակները, չէ օրէն վնաս յամուսնութիւն բանադատել, և ինչպէս ամուսնութիւն օրէն չէ, նոյնպէս ալ օրէն չէ կանխահաս խոստումներով և խօսքկապ կամ նշան ըսուած համաձայնութիւններով մանուկ կամ տղայ կամ անչափահաս մանչն ու աղջիկն իրարու սահմանել հաստատուն կերպով ։ Ուստի բացարձակապէս կ'արգելումք ժամանակէ յառաջ մատաղ տղայոց վրայ կատարուած նշանադրութիւնները. ծնողք չեն կարող խօսքկապ տալ, քահանայք չեն կարող նշան օրհնել, և եթէ կատարեն հակառակ այս կանոնաց, բրածնին իբրեւ չեղեալ պիտի նկատուի և ընողներն դատապարտանի և պատժոյ պիտի ենթարկուին ։

Գ. Հարսնախօսութեան մէջ ծնողք պարտաւոր են որ իրենց երիտասարդին յարմար օրիորդ մը ընտրեն, տարիքով գոնէ մէկ երկու տարի կրտսեր, բայց ոչ շատ տարբեր, բնութեամբ և կրթութեամբ քիչ շատ համաձայն, կենաց ձեւին և ընտանեկան վիճակին մէջ հնարաւոր եղածին չափ յարմար, որպէս զի ի վերջոյ կարող լինին յարմարութեամբ և համաձայնութեամբ ապրիլ, և փոխադարձ սիրող և սիրեցեալ ամուսիններ լինել ։ Իբր առաջին պայման, ծնողք պարտաւոր են իրենց զաւակաց հաւանութիւնն ընդունել, փեսայացուին և հարսնացուին ով և ինչպիսի ոք լինիլը փոխադարձ ծանուցանել, և պարկեշտ կերպով նաեւ իրարու ծանօթացնել եթէ երբեք զիրար տեսած չեն ։ Ծնողք որ այդ պայմանը կը մոռնան, պէտք է գիտնան թէ իրենց իւրովի հաստատած խօսքկապը ոչինչ է ։ Իսկ քահանայք պարտաւոր են փեսայացուի և հարսնացուի յօժարութեան հաստատութիւնն ընդունիլ նոցա բերանացի խոստովանութենէն, և այդ խոստովանութիւնը պիտի առնուն առանձինն և ոչ ի հրապարակի, և ոչ առաջի ծնողաց և խնամակալաց և բարեկամաց ։

Դ. Իսկ երիտասարդք և օրիորդք թէպէտ իրենց ընտրութեան մէջ ազատութիւն կը վայելեն, սակայն մտածելով թէ իրենք աշխարհի մէջ անփորձ են տակաւին, և թէ սէպ իրենց հաճոյ երեւցածները չլացուցիչ խաբէութիւններ են, պէտք չէ որ իրենց խելքին հաւնելով ըստ քմաց դատաստան կազմեն. ուստի պատուէր կուտամք անոնց որ' գիտնալով թէ ծնողք որդւոց բարւոյն հոգացողք են, անհնապաստան կերպով չանարգեն նոցա կարծիքն, և խոհական կերպով մտածեն ճշմարիտ և հաստատուն սիրոյ պայմաններն և ընտանեկան կենաց ապագայն, և թեթեւաբար դէմ չկենան իրենց եղած օրինաւոր առաջարկութեանց ։

Ե. Երբ այդ պատուէրը կուտամք փեսայացու երիտասարդաց և հարսնացու օրիորդաց, ցաւով կը պարտաւորիմք յիշատակել ողբալի մի սովորութիւն, որով աղջկանց տէր ծնողք իրենց աղջիկները հարսնացնելու ատեն այնպէս կը վարուին, իբր թէ իրենց մի կենդանին կամ կարասին վաճառէին ։ Ոչ միայն փեսայացուին կողմանէ ընծայներ և նուէրներ կը պահանջեն, այլ և յատկապէս աղջկան համար գլխագին կը կտրեն և զայն շուկայի ձեւով կը սակարկեն և աճուրդի ոճով կը շատցնեն ։ Այդ գումարը իբր հաւանութեան գին կը նկատուի և ռամկական բառով [illegible] կը կոչուի, և [illegible] և [illegible] և ուրիշ բառերով ալ կ'անուանուի տեղ տեղ ։ Այդ սակարկութեան մէջ բոլորովին կը մոռցուի աղջկան բանականութեան և ազատ կամաց նշանակութիւնը, կը նախատուի քրիստոնէութեան պատիւն, և կը խանգարուին աւետարանական և եկեղեցական օրէնքները ։ Հայրապետք և վարդապետք ամեն ժամանակ և Սրբազան Պատրիարքունք քանիցս վերջին ատեններ սաստիկ հրամաններով արգելեցին այդպիսի վատ սովորութիւնը և նզովքներ հաստատեցին այդպիսի անարժան ծնողաց և սակարկող կողմանց, միջնորդաց և գործակցաց դէմ, զորս և մեք կրկնելով բացարձակապէս կ'արգելումք որ և իցէ սակարկութիւն հաստատել հարսնախօսութեանց մէջ ։ Եթէ հաւանութեան գին կամ գլխագին առնող լինի' առածը պիտի դրաւուի, մէկ կողմէն տուգանաց և միւս կողմէ եկեղեցական պատժոց պիտի ենթարկուի, և եթէ քահանայք գտնուին այսպիսի վատ գործոյն գիտակից կամ գործակից, խստիւ պիտի պատժուին, և ե'թէ հարկը պահանջէ' աւելի ազդու միջոցներ ալ պիտի գործածուին ։ Այդ տեսակ եղեալ հարսնախօսութիւնք և նշանադրութիւնք, եթէ և խաբէութեամբ օրինական ձեւ ալ ստացած լինին, ոչինչ պիտի համարուին, և Առաջնորդարանաց կողմանէ ներքին և արտաքին ամեն միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, որ եթէ աղջիկը բռնութեամբ կամ ճնշմամբ հաւանած է, ազատութիւն վայելէ ուրիշի հետ ամուսնանալ իւր յօժարութեան համաձայն ։

Զ. Այդ վատ սովորութիւնն Տէրամբ տեղ տեղ նուազած է, այլ և ամեն տեղէ արմատախիլ ընելու համար պարտք կը դնեմք ամենայն Քահանայից, Առաջնորդարանի գործակալաց և Թաղական խորհրդոց, որ եթէ այդպիսի եղելութեանց վրայ տեղեկութիւն առնուն և անոնցմէ յառաջ եկած անտեղութիւնները իմանան, անմիջապէս հաղորդեն Առաջնորդարանիս կամ յարակից Առաջնորդարանաց, որպէս զի հնար լինի յարմար և խոհական կերպերով չարիքը խափանել ։

Է. Հարսնացուի և փեսայացուի ընտրութեան մէջ եկեղեցական և տիեզերահռչակ կանոն է որ երկուքը իրարու հաս պէտք է լինին, և չհաս են որք ազգակցութեան, խնամութեան և կնքահայրութեան կապերով և ճիւղերով իրարու միացած են և մերձաւորք կ'ըսուին ։ Այդ արգելքները աստիճաններով կը չափուին և մինչեւ ցեօթներորդ ճիւղ արգիլեալ է մերձաւորները իրարու ամուսնացնել ։ Այլ սովորութիւնն և հարկեցուցիչ պարագայք ստիպած են երբեմն Առաջնորդներն ըստ ներելոյ կանոնաց գործել, ուր ըստ հրամայելոյ կանոնաց գործել անհնար եղած է, նուազելով այդ արգելքին ճիւղերը կնքահայրութեան և քիչ մըն ալ խնամութեան մէջ ։ Սակայն առհասարակ իսկ ինչպէս ծանր պարագայի մէջ տրուած վտանգաւոր դարմանը միայն բժշկին ճարտարութեամբ կրնայ մատակարարուիլ, և այն կարի զգուշութեամբ և շատ ցանցառ առիթներու մէջ, այդպէս են և ըստ ներելոյ կանոնաց եղեալ տրամադրութիւնք, զորս ժողովուրդք չեն կարող երբեք պահանջել. բարեպաշտ անձինք պարտաւոր են ամեն հնարաւոր կերպերով հեռացնել, քահանայք պէտք է ժամանակին զգուշութիւններ ձեռք առնուն, և փութան եւս Առաջնորդարանի հաղորդել պատրաստեալ վտանգները, և Առաջնորդարանք պարտաւոր են ամեն միջոց ձեռք առնուլ զի չկրկնուին այդ տեսակ ըստ ներելոյ օրինաց եղեալ բացառութիւնք, և Փոխ-Առաջնորդք պարտաւոր են մեզ տեղեկութիւն հաղորդել իրենց այս մասին բռնած ընթացից վերաբերմամբ ։

Ը. Մեր Ս. Եկեղեցին նմանօրինակ կերպով կ'արգելէ այրւոյն ընդ կուսի ամուսնութիւնը, այլ կը ներէ այրեաց ընդ այրիս ամուսնանալ և այն որոշեալ անգամներով ։ Նաեւ այդ կէտ ուրեք ուրեք զանցառութեամբ անարգուելուն, հարկ կը սեպեմք յիշեցնել վերստին Եկեղեցւոյ արգելքը, և կը հրամայեմք պինդ ունել զորութիւն կարգաց Եկեղեցւոյս և խափանել սպրդեալ զեղծումները ։

Թ. Երբոր ամենայն ինչ ըստ օրինի պատրաստուած լինի, սովորութիւն եղած է որ իւրաքանչիւր գիւղի կամ ծուխի քահանայն իբր ի հոգեւոր մխիթարութիւն խօսեցելոց՝ օրհնութիւն կարգայ անոնց վրայ և գոնէ պահպանիչ մը ըսէ. և այդ կը լինի իբր դուռն այն յարաբերութեանց որ կ'սկսին այնուհետեւ երկու խօսեցելոց և նոցա տուներուն մէջ ։ Նկատելով թէ մեծամեծ զեղծմանց առիթ կը լինի այդ ըստ ինքեան բարեպաշտական կարծուած սովորութիւնը, Համագումար Ժողովով վիճակիս արգելեցաք և դարձեալ կ'արգելումք որ բնաւ այսուհետեւ քահանայք կարող չլինին ո'չ պահպանիչով և ո'չ այլ մի օրհնութեամբ նուիրագործել եղեալ խօսքկապը ։ Այլ պարտաւոր են քահանայք անմիջապէս և առանց օր անցնելու ներկայանալ յԱռաջնորդարան և իրենց հետ պիտի գան եւս երկու խօսեցելոց այսինքն նշանուելու պատրաստուած կամ խօսուած երիտասարդին և օրիորդին ծնողքն կամ անոնց կողմանէ մի մի մերձաւոր և խոհական անձ, որպէս զի կարեւոր քննութիւնները լինին և նշանի օրինաւոր օրհնութիւնը և արձանագրութիւնը կատարուին ։ Այդ արգելքը բացարձակ է և առանց բացառութեան, և այդ արգելքին դէմ զանցառու քահանայք անհրաժան պսակադիրներու պատիժ պիտի կրեն ։

Ժ. Տանուտէր քահանայք երկուց խօսեցելոց Առաջնորդարան ներկայանալով պարտաւոր են նոցա անունը, հայրանունը, մականունը, ծննդեան տեղը, տարիքը, արհեստը կամ գործը, և այժմեան բնակութեան տեղը պարունակող մի վկայագիր ստորագրել, յորում պիտի վկայեն եւս թէ երկուքն ալ ազատ են, այսինքն ամուրի են, կամ թէ ամուսնացեալ լինեն, այրի մնացած են և թէ օրինաւոր նշանադրութեամբ ալ ուրիշի կապուած չեն ։ Պիտի վկայեն եւս թէ հաս կամ հասու են, այսինքն ո'չ ազգակցութեան, ո'չ խնամութեան և ո'չ իսկ կնքահայրութեան կապերով իրարու մերձաւոր չեն, և եթէ որ և իցէ մի առնչութիւն կայ' պարտաւոր են անկեղծաբար յայտնել Առաջնորդարանի ։ Վերջապէս պիտի վկայեն եւս թէ յօժար են, այսինքն թէ ո'չ բռնութեամբ և ո'չ ճնշմամբ յանձն կ'առնուն նշանադրութիւնը, այլ սիրով կ'ուզեն իրարու հետ պսակուիլ, և այս նպատակաւ երկուց կողմանց ալ բերանացի և անբռնադատ յօժարութիւնը պէտք է իրենցմէ լսած լինին ։

ԺԱ. Փեսայացուին կողմէ պարտաւոր է նշանադրութեան պահուն տալ Առաջնորդարանի' տասներէց քահանայից և պաշտօնէից համար օրինօք սահմանեալ իրաւունքը, և նշանի նիւթը կամ առարկայն և հարսնութեան քօղը ներկայել յօրհնութիւն Առաջնորդին կամ Նորին Փոխանորդին ։ Նշանադրութեանց տոմարին մէջ ալ պէտք է արձանագրուի օրհնեալ նշանադրութիւնը ։

ԺԲ. Նշանի համար առ այժմ որոշեալ և յատկապէս պատրաստեալ առարկայ մը չունիմք, ուստի կը յանձնարարեմք որ վայելուչ և ըստ հնար լինելոյն բարեպաշտական մի նշան լինի հարսնախօսութեան նշանը, մինչեւ որ պատեհ առիթիւ կարող լինիմք մի գեղեցիկ և բարեպաշտական խաչի նշան պատրաստել տալ, բաժանել ըստ աստիճանաց, և այն ատեն անոր գործածութիւնը հրամայել մեր բոլոր աստուածասէր վիճակայնոց ։

ԺԳ. Միայն բռնուած կերպով և օրինաւորապէս նշանը օրհնել տալէն յետոյ ներելի է հարսնտեսի և փեսայատեսի սովորութիւնները կատարել, և երկուց նշանելոց իրարու տեսակցիլը ներել և երկուց տանց մէջ խնամական յարաբերութիւն հաստատել ։ Այդ ամեն բաները յառաջ քան զօրհնութիւն նշանի բացարձակապէս արգելեալ են ։ Նշանի օրհնութենէ յետոյ լինելիք հարսնտեսը և փեսայատեսը պէտք է պարզութեամբ կատարուին, առանց բազմութեան, առանց հացկերոյթի և առանց մեծածախ շռայլութեանց ։ Նշանելոց տեսակցութիւնքն ալ պարկեշտօրէն և չափաւոր պէտք է լինին, և ոչ երբեք առանձինն, այլ միշտ ծնողաց և ծանրագլուխ մերձաւորաց ներկայութեամբ ։

ԺԴ. Նշանադրութենէն մինչեւ ցպսակադրութիւն միջոցն որչափ հնար է պէտք է կարճ լինի. ի զուր և ընդունայն երկարաձգութիւնք ծանր են նշանելոց, ծախուց դուռ խնամիացեալ տանց, և պատճառ անկարգութեանց և աղբիւր վտանգաց ։ Քանի մը ամիսէ պսակին դիւրի է, այլ առ առաւելն վեց ամսոյ միջոցէ երկարագոյն պէտք չէ լինի, այսինքն ամառէ ձմեռ և ձմեռէ ամառ և ոչ աւելի ։ Ծնողք և խնամակալք պիտի զգուշանան սնոտի պատճառներով չուշացնել, և սնոտի պատճառք, մանաւանդ թէ ապօրինաւոր պատճառք կը սեպուին հարսնաց առթիւ տրուելի ընծայներն ։ Քահանայք և գործակալք և Թաղականք պարտաւոր են յապաղեալ պսակադրութեանց վրայօք Առաջնորդարանի տեղեկութիւն տալ և խափանարար պատճառներն ալ ծանուցանել, և Առաջնորդարանէ տրուելու հրահանգաց համաձայն աշխատիլ որ նշանեալք շուտով պսակուին և նշանադրութեամբ պատրաստեալ և ակնկալեալ ուրախութիւնն և օգուտը, մխիթարութիւնն և յաջողութիւնը օր յառաջ իրականանայ ի խնդութիւն ամենեցուն ։

ԺԵ. Բոլորովին իսկ կ'արգելումք նշանուած միացած միջոցին փեսայացուի և հարսնացուի տուներուն մէջ տրուած ընծայները, որք փայեր կը կոչուին իբր թէ տրոց բաժեր լինէին, ինչպէս են կաթայի փայը, միջնափայը, զատկափայը, տօնափայը, կաղանդուորը, տաւարի խիլյան ևլն. և այդ արգելքը կը դնեմք որովհետեւ ընծայներուն աղահութիւնը առիթ կուտայ հարսին կողման պսակադրութիւնը ուշացնելու պատճառանքներ ստեղծել ։

(Մնացեալը յաջորդով)

ՊԱՆՏԸՐՄԱ ՊԷԼԷՏԻՅԷ ՄԷՃԼԻՍԻ

Իմթիյազը պա Իրատէի Սէնիյէ Պանտըրմա պէլէտիյէսինէ իհսան պույրուլան Պանտըրմա լիմանը րըխթըմ սէտտ ու իսկէլէսինին պիր միւթէահհիտա մաարիֆէթի իլէ ինշա օլունմագ իւզրէ միւնագասայա գօնուլտուղունտան, Թալիպ օլանլարըն Թարիխի իլանտէն պիլ իթիպար նիսանը րումի ղայէթինէ գատար տաիրէի մէզքիւրէյէ միւրաճաաթլարը իլան օլունուր ։

30 մարտ 1301

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
307 միլիոն ֆրանք

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ

Ապահովագրեալք միայն տէր են երաշխաւորեալ դրամագլխոյն և ընկերութեան բոլոր շահերու

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՏՆՕՐԷՆ
Ա. Հ. ՍՔԷՑՖ
ԳՐԱՍԵՆԵԱՑ ԿԱԼԱԹԱ, ՀԱԼԱՃԵԱՆ ԽԱՆ

ԽԱՐԻՍԽ
ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Ի ՎԻԷՆՆԱ. Հաստատեալ 1858ին

1883 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորեալ հասոյթն էր 80,711,893·45 Ֆրանք ։
Ապահովագրել տուող անձինք մահուան պարագային մէջ տարեկան թաժիններէն % 25 շահ կ'ընեն ։
Ապահովագրել տուող անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ դրամագլուխներէն մինչև 41 ½ % շահ կ'ընեն ։
ԽԱՐԻՍԽ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են ․
Ա. Ապահովագրութիւն մահուան պարագային մէջ ։ Օրինակ ․
35 տարեկան անձ մը 286 Ֆրանքի տարեկան թաժին մը կը վճարէ իր ժառանգորդաց ապահովելու համար 10,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իր մահուանէն յետոյ և որ իրեն իրաւունք կու տայ շահուց մասնակցիլ իր ապրած միջոցին ։
Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Օժիտք) ։ Օրինակ ․
Մէկ տարեկան եղած միջոցին ապահովագրեալ տղայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը պիտի ստանայ ․ անկէ զատ, պիտի մասնակցի Ընկերութեան 85 % շահուց՝ 298·30 Ֆրանք տարեկան թաժնոյն փոխարէն ։
Վերջնական վճարելի կրկին ապահովութեան թաժինն է տարին 116·19 Ֆրանք ։
Թուրքիոյ համար ընդհանուր Ներկայացուցիչ
ՄՈՐԻՍ ՓԷՐՔՋԻ
Գրասենեակք, Ղալաթիա, Վօյվօտա փողոց, Թիւ 29, Գերմանական Թղթատան վրայ ․
Ընկերութեան սեղանաւորն է Ս. ԱՏԼԷՐ
ՋՐԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ԱՄԵՆ ԼԵԶՈՒԱՒ

ՍԷՅՏԷԼ ԵՒ ՆԱՈՒՄԱՆ
ՏՐԷԶՏԱ [ՍԱՔՍՈՆԻԱ]

Եւրոպիոյ մէջ կարի մեքենայ շինող ամենամեծ գործարանն ։

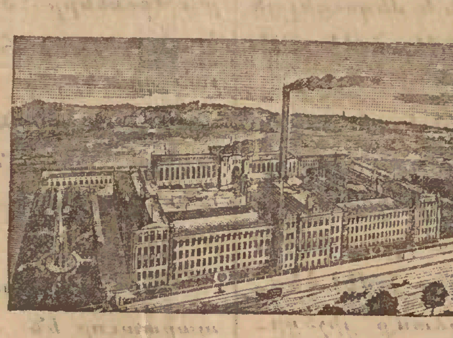

Գործարանատեարք «Օրիժինալ Սաքսոնիա Րեժիա» կոչուած հռչակաւոր ձեռքի մեքենային ։

ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ընտանեաց համար ձեռքով և ոտքով բանող մեքենայք ։ ՆԱՈՒՄԱՆ մեքենայն B Մոտիմներու և դերձակներու համար մեքենայք ։

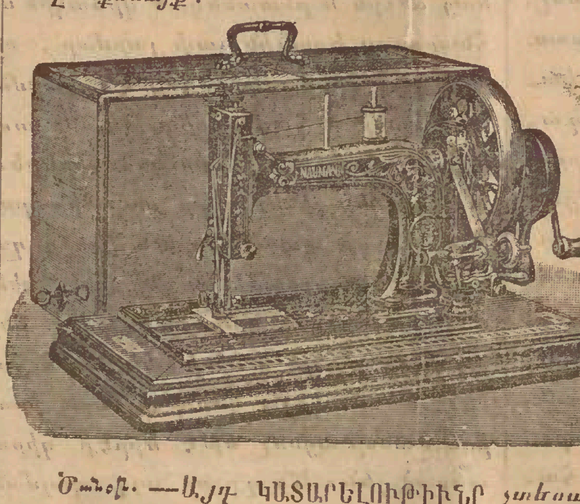

Այս մեքենայն իր ձեւին տակ յանկէկ տեղ մ'ունի, ինչպէս նաև ամէն տեսակ կարերու համար նոր բանոր գործիքներ, և շատ դիւրութեամբ լայ.
ՕՂԱԿ
շինելու համար մասնաւոր գործիք մը ։
Այդ մեքենային համար աշխարհիս ամէն կողմ արտօնութիւն առնուած է ։

Ծանօթ. — Այդ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒԹԻՒՆԸ չտեսած կարի մեքենայ մի գնէք ։

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՆՇԱՆՆ — ORIGINAL SAXONIA REGIA SEIDEL & NAUMANN. DRESDEN.
ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ ՋՐԻ ԿՈՒՍՈՒՑՈՒԻ
Ընտանեաց համար օղակի գործիք ղր. 75
Դերձակաց » » » » 125
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ համար գործակալ և միջնորդ
ԷՄ. Ժ. ՄԷՐՃԱՆՈՖ
Կ. Պոլիս, Հաճօբուլը խան, Թիւ 17
ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՆՇԱՆՆ — MACHINE NAUMANN SEIDEL & NAUMANN, DRESDE.

Ամէն տեսակէն 1500 մեքենայ միշտ պատրաստ կը գտնուին ։

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE
Insurance company
ՆՈՐԹԸ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԸՐՔԸՆԹԱՅԼ
Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն

		Անգլ. Լիր
Արտօնեալ դրամագլուխ		3,000,000
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ		2,500,000
Վճարեալ »	625,000	
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	1,592,235	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	3,841,194	
		6,058,429
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	1,186,865	
Կենաց ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	551,307	
		1,738,172

NORTHERN
Assurance company
ՆՈՐԹՀԸՐՆ
Լոնտրայի և Էպըրտինի ապահովութեան ընկերութիւն

		Անգլ. Լիր
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ		3,000,000
Վճարեալ »	300,000	
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	811,871	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	1,778,300	
		2,890,171
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	520,206	
Կեանքի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	251,572	
		771,778

Ստորագրեալն իւր բազմաթիւ յաճախորդաց և քաղաքիս ընդհանուր յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցանէ թէ ինքն վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի գրութեան մը մէջ կը գտնուի, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանէ ։
Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ հաւասարապէս բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովն Ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բանողներու ինքզինք ներկայացնել ։
Գրեթէ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունիլ, ինչպէս Բերայի, Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները, գիւղերն և գաւառները ։

MARITIME
Insurance Cie limited of Liverpool
Capital Lt. 500,000
ՄԱՐԻԹԱՅՄ
Ծովային ապահովութեան ընկերութիւն
Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

Սոյն ագրեալը, շոգենաւներու և առագաստանաւերու մէջ ի վաճառքներն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած է ընկերութեան կողմէ ։

Գիներուն և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուղղակի պէտք է դիմեն Ղալաթա, Քօմիսիօն խանի անկիւնը՝ երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակն, առ
Կ. Պոլսոյ Ընդհ. Գործակատար յիշեալ Ընկերութեանց
ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ

Ֆրանսայի և օտար երկիրներու ամէն հոտավաճառաց և վարսայարդարաց քով ։
La VELOUTINE
Poudre de Riz spéciale
PRÉPARÉE AU BISMUTH
Par CH[les] FAY, Parfumeur
PARIS – 9, Rue de la Paix, 9 – PARIS

ՆՈՐՏՏԱՅՉԸ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՄԲՈՒՐԿ

Յիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ շահաւէտ պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութեան
ՇԻՆՏԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՃԷ-ՔԱՓՈՒ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ ՀՐԷԱՅ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Թարգմանիչ ԿԱՐԱՊԵՏ Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ
Հրատարակիչք
Նշան Կ. Պէրպէրեան և Ս. Տէօվլէթեան

Սոյն գործին Բ. հատորն ալ, որ կը պարունակէ 72 մեծ և փոքր պատկեր, ամբողջացած ըլլալով, սկսուած է երրորդ հատորի հրատարակութեան ։
Առաջին և երկրորդ հատորներու թղթակազմին գինն է՝ իւրաքանչիւրին 30 ղրշ ։
Երրորդ հատորի բաժանորդագրութեան գինն է 25 ղրշ ։
16 երեսէ բաղկացեալ մէն մի թերթ 30 փարա ։
Գաւառաց համար թղթատարութեան ծախքը միասին հաշուելով, մէն մի հատորի գինն է 30 ղրշ ։
Գաւառներէ բաժանորդ գրուիլ փափաքողք պարտին բաժնեգինը ԿԱՆԽԻԿ յղել, Օսմանեան Թղթատարի նամակադրօշմով, «Բուրսատան Մանկանց» հանդիսի խմբագրատունն, հետեւեալ հասցէիւ ։
Նշան Կ. Պէրպէրեան
Կ. Պոլիս, Էսկի Զաթիէ ճատտէսի, Թիւ 63

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Կիւվէզ հարիր ալամէթ չէրիտի, արջունը ճէտիտ օն պին, պէհէր արշընը ճէտիտի օթուզ փարայա ․
Ճամ ֆէնէր ատէտ իւչ պին պէշ եւզ, պէհէր ատէտի իքի ղուրուշա ։
Նիզամիյէ էլպիսէ վէ սէրաճխանէ անպարլարընա իմթիխաղ օլունան նիւմունէլէրինէ թեվֆիգէն միւպայեա օլունաճագ պալատէ մուրագգամ իքի գալէմ չէրիտ իլէ ֆէնէր ֆիյաթը մուրագգամլէրի իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, նիսանը րումինին օնընճը չարշէնպին կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վէրիլէճէքլէրինտէն, իթտասընա թալիպ վէ օն պիրինճի բէնճշէնպին կիւնիւ եւզտէ պէշ թէնզիլինէ րաղիպ պուլունանլէրին մազամը սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր ։
2 Նիսան 1301
2—3

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Էճզա անպարը իչուն միւպայեա օլունաճաղը էվվէլճէ իլան գըլընան վէ ֆիաթը մաալիւմէ վէ չէրայիթի մուգարրէրէսի իւէ թալիպի իւզէրինտէ պուլունան էճզաի թըպպիյէ վէ պայթարիյէ վէ էլաթը ճէրրահիյէ վէ բաֆինճարիյէ վէ պայթարիյէ վէ էտէվաթը վաղիյէ վէ սայիրէնին իչպու նիսանը րումինին օնունճու չարշէնպին կիւնի պիլ միւնագասա գարարը գաթիսի վէրիլէճէքլինտէն վէ օնպիրինճի փէնշշէնպին կիւնի տախի թէքարրիւր իտէն ֆիյաթլարտան եւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ իտիլէճէքլինտէն իթտասընա թալիպ օլանլարըն լէվազիմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր ։
2 Նիսան 1301
2—3

ԱԶԴ
ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ
ՀԻՄՆՈՎԻՆ ԵՒ ԱՌԱՆՑ ՑԱՒԻ
ԿԸ ԲՈՒԺԻՆ
Ցաւուկ դեղէ մը, պատրաստեալ
'ի Մ. ՔԱՍԹՈՐԻՏԷՍԷ
ԴԵՂԱԳՈՐԾ
Իւրաքանչիւր սրուակի գինն է
5 ղրուշ
Կը գտնուի Մ. Քասթորիտէսի քով, Ղալաթիա, Քարաքէօյի կամուրջին մօտ, Թիւ 5

Ա. Յ. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ
Ղալաթա, Թիւնէլի քով, Թիւ 28

Վաճառատանս մէջ կը գտնուին Գաղղիոյ և Գերմանիոյ համբաւաւոր գործարանաց ընտրելագոյն Դաշնակներ անմրցելի աժան գներով և ամէն տեսակ երաժշտական գործիներ, նաեւ խաղի ու սիկառի ընտիր թղթեր և սալօնի յատկացեալ լուցկի, որոց մասին եւս կը խոստանայ գոհացնել իւր յաճախորդներն ։
Վաճառատունս պատրաստ է նաեւ վերոյ նշանակեալ ապրանաց վրայ յանձնարարութիւններ ընդունիլ և արագ գործադրել կարի գոհացուցիչ պայմաններով ։
29—40

ՊԱՐՈՆԱՅՔ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ
ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ ապրիլ 1 էն սկսեալ Ա. ԺԱՆ գնով վարձու կուտան իրենց այժմեան խանն (իրենց գրասենեակները պիտի փոխադրուին նոյն փողոցը գտնուող իրենց յատուկ խանն), որ կը պարունակէ երկու մեծ խանութներ և 5 սենեակներ առաջին յարկը ։
Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ
Պոլիս, Պահչէ-գաբու, Էօմէր էֆէնտի խանին դիմաց ։

1882Ի ԳԻՍԱՒՈՐԸ

Այս հռչակաւոր վուշեայ սիգարի թուղթը որ ամենաքնտիր տեսակէ է, կը յանձնարարուի ծխողաց ։ Մայրաքաղաքիս բժշկական վարժարանը փորձելով հաստատած է թէ և ոչ մէկ թունաւոր բուսական նիւթ կը պարունակէ ։ Ընդհանուր շտեմարանն է՝ բոլոր Տաճկաստանի համար Ղալաթիա, Մումհանէ փողոց Սիթէ Ֆրանսէզ, 82 թիւ, Զ. Զաքարիա Մարանկիտէսի վաճառատունը ։
Կը գտնուի նաև Կ. Պոլսոյ և Ղալաթիոյ բոլոր ծխավաճառաց քով ։
55-78

Marque de Fabrique
"ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԷՐՆ"
ՎԱՐՁԱՏՐԵԱԼ ՇՔԱՆՇԱՆՈՎ
Ամսթէրտամի 1883ի աշխարհահանդէսին մէջ
Մինչև պարունակելով ջրոյ մէջ կատարելապէս լուծելի խայծղանը (դաթրան)
ՄԻԱԿ ՃՇՄԱՐԻՏ ՄՈՒՉՆ

Այս քաղդրութիւն ունի խայծղանի ԲՈԼՈՐ ԲՈՒԺԻՉ յատկութիւնները, մինչդեռ խայծղանի ՄԻՒՍ պատրաստութիւնք միայն անոր համն և հոտն ունին ։ «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԷՐՆ»ի մէկ շիշին կը պարունակէ քարսխալի մը բուժիչ սկզբունքները ։ Բայց կարելի է օրը 20 շիշ «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԷՐՆ» առնուլ առանց բնաւ վնասելու, մինչդեռ խայծղանի քսան քարսխալ աղեաց վտանգաւոր բորբոքում առաջ կը բերեն ։
ԽԱՅԾՂԱՆԻ ՄԻՒՍ ԹՈՒՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ԱՆՀՈՒՆԱՊԷՍ ԱՒԵԼԻ ԱԶԴՈՒ ԵՒ ՆՐԵՔՊԱՏԻԿ ԱԺԱՆ, «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԷՐՆ»ի հեղուկը շիշով կը ծախուի 1·50 Ֆրանքի՝ 20 լիտր խայծղանի ջրի համար ։ Իսկ 0·10 պատրաստուած շաքարանուշէն 100 հատ պարունակող շիշը 2·50 Ֆրանքի կը ծախուի ։
Ընդհանուր միջնորդապետ
Ժ. ԱՆԻՐՊԱՆՏԻ
Դեղարան Տէլլա-Սուտա
169—Մեծ փողոց Բերայի—169
Կ. Պոլիս

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅՆԱՆԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԷԵԱՆ
Ն. ՊԱՔԻ, ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսիլիոյ և Բերէյի միջև կանոնաւոր գիծ

Սամսուն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Սէնի որ ապրիլ 12ին Մարսիլիայէն և ապրիլ 18ին երեկոյեան ժամ 5ին Պոլսէն պիտի մեկնի ։
Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է ... որ պիտի մեկնի ապրիլ 17ին երեկոյեան ժամ 5ին ։
Ուղեւորաց և ապրանաց փոխադրութեան, նաւուղեաց, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվրբուլի և Միջերկրականի միջև բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրոս	4000	Նէֆթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բէբրա	3000
Սէսոստրիս	3250	Ատլանթիք	1700
Թիպս	3250	Լոդիւս	800
Մակտալա	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սեսիլ	700

Օսայրիս շոգենաւ, նաւապետ Բօլ, ամսոյս 31ին Լիվրբուլէն աստ կսպասուի ընդհանուր վաճառքով ։
Բէբրա շոգենաւ, նաւապետ Ֆօրեստըր, ամսոյս 30ին Սամսոնէն պիտի վերադառնայ և ուղղակի Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի ։
Վերոյիշեալ շոգենաւք շքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար ։
Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանճըգ փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվրբուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

ՊԱՊԱՅԱՆՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվրբուլի, Միջերկրականի և Սեւ ծովու միջև կանոնաւորապէս բանող
ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պըքս
Արպարա	2,500	Ռոճըրս
Արքատիա	2,500	Քրուիքշանք
Լաքոնիա	2,500	Ռոպըք
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Բուլկարիա	2,800	Ֆեթըրըծիլ

Մասէտոնիա շոգենաւն ամսոյս 20ին շաբաթ օր Պաթումէն աստ պիտի վերադառնայ և Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի ։
Ռոպըլիա շոգենաւն ամսոյս 10ին Լիվրբուլէն աստ պիտի հասնի և անմիջապէս վերստին Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի ։
Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար ։
Ամէն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց ։
Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲՈ. ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվրբուլի և Սեւ ծովու միջև ․

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆավօնեան	3700
Ալզասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլուզեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթենեան	2500	Իպէրեան	5500
Արապեան	3700	Իլլիրեան	5500
Պավարիան	6000	Իտդրեան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէսպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սպրէնեան	2000	Լիպյան	800
Տուրոյ	700	Օբորթոյ	700
Էճիբշըն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Ալզասիան շոգենաւը, նաւապետ Քրիստիան, Օտեսայէն երկուշաբթի օր ամսոյս 20ին աստ կ'սպասուի և ուղղակի Լիվրբուլ համար վաճառք պիտի ընդունուի ։
Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի ․
Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՕՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Նէֆի
Միւլէթ խան, Ղալաթիա
Նաւատեարք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆօնդէն ․
Իզմիր, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վաչման և ընկ.
Մալթա, Ա. Քամիլլերի ․
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկորտաթօ ․
Զմիւռնիա, Պ. Ուիթօլ և ընկ.

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ մէջ Անվէրսի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի
ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէքանդօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարտին	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պօրօտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գեյրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիլէօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օդդօ	2,000
Գադօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասդէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քիդօ	2,800
Էրրօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Տրադօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րոմէօ	3,500
Խալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սարֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօմնօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Հանկօ	[illegible]	Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէրդ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիօօ	2,300	Վասանդօ	3,600
Քէլրօ	2,000	Վէնտօ	3,600
Քօֆֆօ	2,200	Զէպրա	1,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	140

Եէրրօ շոգենաւն Հըլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով և իր բեռը պարպելէ յետոյ Օտեսա պիտի ուղեւորի ։
Րինալտօ շոգենաւը, որ այժմ բեռ կ'առնու ի Հըլ, ի մօտոյ պիտի մեկնի ի Պոլիս և անտի յՕտեսա ։
Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի ․
Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻՆՑ
Գործակալ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

ՔԻՒՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որք ամէն տասն օրը անգամ մը կը բանին Լիվրբուլի և Միջերկրականի միջև ․

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ատլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալեբբօ	3,000	Նամթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բավոնիա	5,000
Պալպեք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սեֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակօսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէմէրարա	2,500	Սիտօն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Քէտար շոգենաւը, նաւապետ Ուոթ, աստ հասաւ և ի մօտոյ պիտի մեկնի ի Լիվրբուլ Զմիւռնիոյ ճամբով ։
Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ոեէ նաւահանգստի համար ։
Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ